

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HR

HRVATSKA

RIJEČ

BROJ 1131

20. PROSINCA 2024. CIJENA 50 DINARA

ISSN 1451-4257

9 771451 425001

Dan izbora prvog saziva HNV-a

Hrvatska će pomagati i poljoprivrednike

SADRŽAJ

10

Održan Forum hrvatskih manjina
u Zagrebu

**Uloga hrvatskih
manjinskih zajednica
u promociji Hrvatske**

12

Predsjednica Izvršnog odbora
HNV-a Karolina Bašić

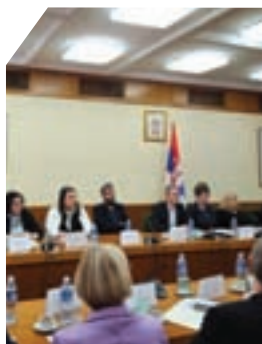
**Ljudski resursi ključ
su za rješavanje
svih izazova**

21

Sastanak ministrice prosvjete s
predstavnicima nacionalnih manjina

**Unaprjeđivanje
obrazovanja
na jezicima manjina**

23

Nagrada Bibliotekarskog društva
Srbije

**Bernadica Ivanković
najbolja bibliotekarka
Srbije**

28

Zajednički kalendar
hrvatskih institucija
**Tragovi hrvatskih
kipara u Srbiji**

32

Godišnja izložba slika HLU-a
CroArt iz Subotice

**Panonska priča
u bojama**

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Preradovićeve 11
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

vlč. Vinko Cvijin (predsjednik), vlč. Josip Ivešić,
Mirjana Stantić, Gordana Jerković, Nevenka
Tumbas, Renata Kuruc, Marica Stantić, Ama-
lija Šimunović, Željka Vukov

v. d. RAVNATELJICE:

Mirjana Trkulja

e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

Zlata Vasiljević (urednica@hrvatskarijec.rs)

REDAKCIJA:

Ivana Petrekanić Sič

(koordinatorka dopisne službe)

dr. sc. Jasminka Dulić

(novinarka, urednica političke rubrike)

Željka Vukov

(novinarka, urednica društvene rubrike)

• Davor Bašić Palković
• (novinar, urednik rubrike kultura)
• Ivan Ušumović
• (novinar, urednik sportske rubrike)
• Zvonko Sarić
• (novinar)
• Jelena Dulić Bako
• (novinarka)
• Suzana Darabašić
• (novinarka dopisništva Srijem)
• e-mail: desk@hrvatskarijec.rs

LEKTOR:

• Zlatko Romić

TEHNIČKA REDAKCIJA:

• Thomas Šujić (tehnički urednik)
• Jelena Ademi (grafička urednica)

FOTOGRAFIJE:

• Nada Sudarević

ADMINISTRACIJA:

• Branimir Kuntić
• (tajnice@hrvatskarijec.rs)
• (distribucija@hrvatskarijec.rs)

• TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

• TEKUĆI RAČUN: 325950060001449230

• E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs

• WEB: www.hrvatskarijec.rs

• TISAK: Rotografika d.o.o., Subotica

• List je upisan u Registar javnih glasila

• Agencije za privredne registre Republike Srbije

• pod registarskim brojem: NV000315

• COBISS SR-ID 109442828

• CIP - Katalogizacija

• u publikaciji Biblioteka

• Matice srpske, Novi Sad

• 32+659.3(497.113=163.42)

Skeniraj
i preuzmi
aplikaciju

Sretan
i blagoslovljen **Božić**

i sretna
NOVA 2025. godina!

Jasna Vojnić
predsjednica HNV-a

2025

**KULTURA
ULJEPŠAVA
SVIJET.**

Sretan Božić i nova godina!

ZAVOD ZA KULTURU
VOJVODANSKIH HRVATA

Svim čitateljima i
suradnicima
čestit Božić
želi

NIU »Hrvatska riječ«

Budimo nositelji svjetla

Draga braćo i sestre u Kristu,

u ovim svetim danima slavimo otajstvo Božića, neizmjernu ljubav Božju koja se objavila u jednostavnosti i poniznosti betlehemske štalice. Bog, u svojoj beskrajnoj milosti, odlučio je postati čovjekom, kako bi nam otvorio put prema vječnosti. U djetetu Isu-

su otkriva nam se lice Boga koji je blizak, milosrdan i pravedan, Boga koji je izabrao doći u siromaštvu da bi nas obogatio darom svoje ljubavi.

Božić je trenutak kada se svjetlost probija kroz tamu i donosi mir koji nadilazi ljudske nemire. To nije mir što ga svijet daje, prolazan i krhak, već Božji mir – mir srca koje poznaje oprostjenje, koje u sebi nosi nadu i koje prepoznaje poziv na izgradnju zajedništva. Taj mir poziva nas da budemo oruđa ljubavi i solidarnosti, kako u svojim obiteljima, tako i u društvu.

U svijetu koji je sve češće obilježen nesigurnošću, podjelama i ranama grijeha, Božić nas podsjeća da smo pozvani na promjenu. Pozvani smo biti graditelji pravde, nositelji pomirenja i svjedoci Božje ljubavi. Kristovo ro-

đenje poziv je svakome od nas da odbacimo sebičnost i ponizno služimo drugima, donoseći im mir koji proizlazi iz susreta s Bogom.

Neka betlehemska zvijezda, simbol nade, obasja vaše putove i učvrsti vas u vjeri, ljubavi i nadi. Neka ova sveta noć dotakne svako srce i ispuni ga mirom koji nam je darovan u Kristu. Budimo nositelji svjetla koje razgoni tamu i svjedoci Evanđelja u svijetu kojem je potrebna ljubav i utjeha, te vjerodostojno kršćansko svjedočanstvo Isusovih učenika.

Draga braćo i sestre, dok i kroz ovu godinu nastavljamo moliti za duhovnu obnovu naše Srijemske biskupije, te nova svećenička i redovnička zvanja, u duhu Božića molim da sveti blagoslov ispuni vaše domove i vaše obitelji istinskim pravim mirom! Neka radost Kristova rođenja ojača vaša srca, a Njegov mir bude temelj svih vaših nastojanja, kako bismo taj jedini pravi mir pronosili svijetom u kojem živimo!

S ljubavlju i molitvom za sve vas, u zajedništvu s našim biskupom u miru, mons. Đurom Gašparovićem, želim da vam Božić i Nova godina donesu obilje mira, radosti i zajedništva u Gospodinu, kako bismo svi skupa rasli i napredovali kao pojedinci i kao biskupijska zajednica, te postajali vidljivi Kristov znak i svjedočanstvo u našem društvu!

U Kristu, Fabijan Svalina, biskup

Nebeski gost

Draga braćo i sestre u vjeri!

Mi koji vjerujemo u Isusa Krista, Sina Božjega, rođenog od Marije Djevice, kako ispovijedamo u apostolskom vjerovanju, godišnjom svetkovinom Božića slavimo taj veliki događaj. Da, Bog je u osobi Isusa Krista postao čovjekom. Rođenjem u povijesti on

je postao članom naše ljudske obitelji. U svojoj velikoj ljubavi prema čovjeku, kruni stvaranja u koju je utisnuo svoju sliku, Bog se toliko ponizio da je postao djetetom, učinio se potrebnim ljudske ljubavi i nježnosti, kako bi

nam pokazao da smo mi potrebni Božje ljubavi i spašenja.

Odlomak iz Evanđelja po Ivanu, koji se naviješta na svečanoj danjoj božićnoj misi, o Kristovom rođenju govori kao o dolasku Svjetla istinskoga na svijet. To Svjetlo prosvjetljuje ono što svjetlu sunca ostaje skriveno: besmrtnu ljudsku dušu. Iako je bez svjetla život nezamisliv, evanđelist sa žaljenjem konstatira da Svjetlo istinsko »k svojim dođe i njegovi ga ne primiše« (Iv 1, 11). Na drugom mjestu u evanđelju on pojašnjava razlog toga odbacivanja: »ljudi su više ljubili tamu nego svjetlost jer im djela bijahu zla« (Iv 3, 19).

Bog je u svijet došao ne kao gospodar, koji silom podvrgava pod svoju vlast, nego kao sluga i tuđinac. Nije došao na nešto prisiliti, nego pokucati na vrata ljudskog srca kao gost. On to iz dana u dan nastavlja činiti prema svakom čovjeku. Traži nas, nudi nam svoju blizinu i

Krist je naša nada

Draga moje sestre i braćo moja u Kristu!

Svetog papu Ivana Pavla II. upitali su prigodom jednog njegovog apostolskog pohoda: »Ima li Isus Krist još nešto reći današnjem čovjeku?«. On je tada jednostavno odgovorio: »Samo On ima!«. Sveti je Otac to najvjerojatnije izrekao iz svog iskustva suvremenog svijeta, budući da je

poznavao sve njegove stranputice i bespuća.

Uistinu, mnogobrojne različite ideje proširile su se tijekom povijesti i šire se također i danas. Nedvojbeno ima među njima korisnih zamisli za duhovnu korist čovjeka. Međutim, ima i štetnih koje su potpirile i potpiruju nemir, mržnju, opustošenja. Mnogi se ljudi često osjećaju izgubljenima u toj šarolikosti. Mi kršćani u Isusu Kristu nalazimo istinskog Spasitelja, Prijatelja i, na koncu, u Njega polažemo i svoju nadu. U poslanici Hebrejima čitamo: »Isus Krist jučer i danas isti je – i uvijek« (Heb 13,8). Jedini On daje nam vazda čvrstu sigurnost, jer sa svetim apostolom Petrom i mi ispovijedamo: »Gospodine, kome da idemo? Ti imaš riječi života vječnoga!« (Iv 6,68).

O otajstvu, o razlogu Isusova dolaska na ovaj svijet, a u svemu tome o Božjoj ljubavi krasno se onomad izrazio sveti Petar Krizolog, biskup i crkveni naučitelj: »Krist se dakle rađa da bi svojim rođenjem obnovio iskvarenu

narav. Postaje dijete, prima hranu, prolazi razne dobi da bi obnovio onu jednu, savršenu i trajnu dob što ju je On načinio: nosi čovjeka, da on ne mogne više pasti, i onoga koga stvori zemaljskim, učini nebeskim. Oživljenog ljudskim duhom oživljuje za božanski duh, i tako ga cjelovito uvodi u Boga da u njemu ne ostane ništa što pripada grijehu, smrti, trudu, boli i zemlji.« (*Božanski časoslov*, III. svezak, *Kršćanska sadašnjost*, Zagreb 2012., 1222. str.)

Ove će godine o svetkovini Božića naš papa Franjo otvoriti Svetu godinu. Naslov njegove Bule za Jubilaranu 2025. godinu jest: »Nada ne razočarava«. Njezin naslov je zapravo izvadak riječi sv. Pavla apostola iz Poslanice Rimljanima (usp. 5,5). Bez obzira na to koliko je ovaj svijet nemiran, zapleten i zamršen, našu nadu hrani i jača Božja ljubav. Isus Krist je naš suputnik, On je s nama u svakoj našoj situaciji, bez obzira na to što se događa oko nas. Papa Franjo zato sve nas potiče i hrabri u zaključnim mislima svoje Bule: »Pustimo da nas već sada privuče nada i dopustimo da se putem nas proširi na one koji za njom žude. Svojim im životom poručimo: 'U Gospodina se uzdaj, ojunaci se, čvrsto nek' bude srce tvoje: u Gospodina se uzdaj!'« (Ps 27, 14). Neka snaga nade ispuní našu sadašnjost dok s pouzdanjem iščekujemo ponovni dolazak Gospodina Isusa Krista, kojemu neka je čast i slava sada i u vijeke vjekova«.

Svim vjernicima i svakom čovjeku dobre volje od srca želim čestit i miran Božić, od dragoga Boga blagoslovljenu novu godinu, i u milostima bogatu Svetu godinu.

X Franjo, v.r., biskup

spasenje. Ne napušta nas ni kad zalutamo i sakrijemo se u tmine grijeha, nego nas i ondje traži, pruža svoju svjetlost i milosrđe (usp. Ps 139, 11-12).

Kao što u betlehemsom svratištu nije bilo mjesta za novorođenče Isusa, te ga je Blažena Djevica Marija položila u jaslje (usp. Lk 2, 7), tako se i danas događa da za Boga nema mjesta ne samo u našem društvu, nego čak i u srcima nas vjernika. Božićni ukrasi i dekoracije kojima uljepšavamo svoje domove, crkve i trgovce, jesu sastavni dio našeg načina slavljenja Božića, no oni nisu sposobni primiti Boga. Blještavilo ukrasa i svjetiljki privlači toliko pažnje da za Isusa na Božić gotovo ne ostane mjesta. Zato mi vjernici u svojim srcima svjesno pripremamo mjesto za nebeskog gosta. Nema ljepšeg svratišta za Isusa od poniznog i obraćenog srca, po svetoj ispovijedi i primljenom oproštenju

grijeha, obasjanog zracima Božje svjetlosti, koja iscjeljuje i pruža utjehu.

Mi vjernici po krštenju jesmo postali djecom Božjom, što kroz cijeli život trebamo i ostati. Nije to lako. Događa se da se zbog krhkosti naše ljudske naravi povedemo za onim što je svjetsko, te vođeni »požudom tijela, požudom očiju, i ohološću života« (1 Iv 2, 16) postanemo izgubljenim sinovima i kćerima Božjim. Proslava Božića prilika je da obnovimo svoju pripadnost Bogu. Zato, pripravimo svratište za Isusa, doživimo preporođenje njegovim rođenjem u našim srcima. Neka ovaj Božić za svakoga od nas bude milosni događaj obraćenja, kako bismo u radosti čistog srca primili Isusa, koji dolazi.

Ovim mislima svim kršćanima želim sretan Božić i blagoslovljenu Novu godinu svim ljudima miljenicima Božjim!

Mons. Mirko Štefković, zrenjinski biskup

Obilježen praznik hrvatske zajednice – Dan izbora prvog saziva HNV-a

Hrvatska će pomagati i poljoprivrednike

U proračunu hrvatskog Ministarstva poljoprivrede i šumarstva ostavljeno je milijun i pol eura za razvoj poljoprivrede među Hrvatima izvan Hrvatske, kazao je ministar Josip Dabro

Svečanom akademijom u Subotici, prošloga petka, 13. prosinca, obilježen je jedan od četiriju praznika hrvatske zajednice u Srbiji – Dan izbora prvog saziva Hrvatskog nacionalnog vijeća. Elektorska skupština na kojoj je izabran prvi saziv HNV-a održana je 15. prosinca 2002. te je Vijeće ujedno obilježilo 22 godine postojanja i rada.

Postignuća u 2024.

Predsjednica HNV-a **Jasna Vojnić** u svojem je govoru podsjetila na postignuća hrvatske zajednice u protekloj godini, poput realizacije kapitalnog projekta »Rasti gdje si posijan« vezanog za izgradnju i obnovu vrtića, osiguravanja stipendija i za studente koji studiraju u Srbiji, izgradnje televizijskog studija u Hrvatskom domu – Matici te velikog političkog pomaka – ulaska predstavnika hrvatske manjine u Hrvatski sabor. Vojnić je ovom prigodom

najavila i novi vid potpore iz matične Hrvatske, program namijenjen poljoprivrednicima Hrvatima izvan Hrvatske.

»Poljoprivreda je tijesno vezana s našim čovjekom i ona može produljiti vijek našeg opstanka na ovim prostorima. Divan primjer u tome dali su nam naši prijatelji, pripadnici mađarske nacionalne zajednice u Vojvodini«, rekla je Vojnić.

Ona je podsjetila da se izbori za predsjednika Hrvatske održavaju 29. prosinca te pozvala sve koji imaju hrvatsko državljanstvo da glasuju u Subotici i Beogradu i time pokažu zahvalnost matičnoj domovini za različite vidove potpore.

Dabro: »Niste sami«

Svečanosti je nazočio i potpredsjednik hrvatske Vlade i ministar poljoprivrede, šumarstva i ribarstva **Josip Dabro** koji je također najavio program za razvoj poljo-

privrede Hrvata izvan Hrvatske a za koji je u proračunu opredijeljeno milijun i pol eura.

»Znači, milijun i pol eura za potporu ljudima koji žive izvan Republike Hrvatske za unaprjeđenje poljoprivredne proizvodnje, za produktivnost, za digitalizaciju. Za ljude koji žive tu da imaju jednu sigurnost i da imaju jedan svjetionik koji brine i koji se zove Hrvatska. Isto tako želimo i Vladi Republike Srbije poslati poruku da našim po-

litikama i financijskim sredstvima u ovom slučaju radimo na unaprjeđenju produktivnosti i očuvanju resora poljoprivrede koji je uvijek bio temelj života, temelj opstojnosti. Pogotovo u ovim turbulentnim vremenima u svijetu, gdje vidite da nije problem doći ni do nafte, ni do energenata toliko koliko je problem doći do hrane i to zdrave i domaće«.

Ministar Dabro ukazao je i na važnost sloge u zajednici kako bi se kvalitetnije odgovaralo na izazove.

»Poruka iz Vlade je da niste sami, da se zajedno čuvamo, da odgovorimo svim izazovima koji su pred nama svima, a kada smo zajedno, kada smo pametni, kada smo mudri, kada smo složni, ovo namjerno naglašavam složni, jer bilo koja zajednica pa tako i hrvatska zajednica u Srbiji u ovom slučaju ili druga zajednica u Hrvatskoj, ako nema sloge, kao sama obitelj i kuća, onda to se raspada. Ja vas pozivam na zajedništvo«, poručio je Dabro.

U kasnijoj izjavi za medije ministar Dabro je dodao kako je ovaj program ujedno poticaj za daljnju suradnju dviju država glede očuvanja hrvatske manjine u Srbiji i srpske manjine u Hrvatskoj.

Potpota Grada

U ime Grada Subotice i gradonačelnika **Stevana Bakića** praznik je pripadnicima hrvatske zajednice čestitala članica Gradskog vijeća zadužena za kulturu **Milanka Kostić**.

»Subotica je višenacionalna zajednica i grad u kojem su različite kulture i jezici integrirani u svakodnevni život,

stvarajući tako jedinstvenu atmosferu koju prepoznaju svi njeni građani. Ovaj specifični identitet čini naš grad simbolom multikulturalnosti i tolerancije, ali i primjerom suživota različitih etničkih zajednica. Uz iskrene čestitke svima kojima će večeras biti uručena priznanja, želim svima nama da zajedničkim radom i zalaganjem, uz međusobno uvažavanje i poštovanje, nastavimo i u budućnosti uspješno raditi i stvarati i doprinositi razvoju i prosperitetu naše zajednice«, rekla je Kostić.

Nagrada za Ured

Ovom prigodom tradicionalno su uručene i godišnje nagrade HNV-a. Na prijedlog HNV-a, priznanje *Pajo Kujundžić* za doprinos nastavi na hrvatskom jeziku dodijeljeno je Središnjem državnom uredu za Hrvate izvan Republike Hrvatske (nagradu je istoga dana ranije u Zagrebu primio državni tajnik **Zvonko Milas**).

Kako je u obrazloženju navedeno, Ured pruža značajnu potporu udrugama Hrvata u Srbiji putem natječaja, što je ključno za organizaciju kulturnih, obrazovnih i drugih aktivnosti koje promiču hrvatski identitet, jezik i tradiciju.

»Jedan od prvih zajedničkih ishoda potpora je u otvaranju Lektorata hrvatskog jezika i književnosti na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu. U akademskoj 2018./19. godini prvi je put ispunjen jedan od najvažnijih zahtjeva

u području obrazovanja, poticaj upisa na studije, visoka učilišta u Hrvatskoj kroz posebne upisne kvote za Hrvate izvan Hrvatske. Višegodišnjim pregovorima HNV-a, DSHV-a, Ministarstva znanosti i obrazovanja Hrvatske, Središnji državni ured akademske 2023./24. povećava broj stipendija te prvi puta izdvaja sredstva za 150 stipendija od po 1.500 eura studentima u Srbiji. Do tada su tako veliku potporu u vidu stipendija, domova, osjetili samo naši studenti koji studiraju u Hrvatskoj. Ovo je znak zahvalnosti ne samo za sve provedene projekte i aktivnosti, već i zahvalnost za veliku potporu naše matične domovine«, navedeno je.

U video snimci zahvale Zvonko Milas naveo je kako minula i buduća djela najbolje govore o uspješnoj suradnji.

»Siguran sam da ćemo i dalje zajedno stvarati, graditi sve ono što nam je potrebno, da biste vi koji živite u Srbiji

mogli njegovati sve one vrijednosti koje su vam ostavili vaši preci i koje želite ostaviti onima koji dolaze. Bit ćemo zajedno onako kako Hrvati i trebaju biti, kako su bili i prije 30 i nešto godina, kako su danas i kako će biti i u budućnosti«, naveo je Milas.

Čestitka Tomislava Žigmanova

Praznik hrvatske zajednice čestito je i predsjednik DSHV-a Tomislav Žigmanov. U njegovoj čestitki, među ostalim, navodi se kako je u protekle 22 godine HNV bilježilo izuzetno veliki broj uspjeha i postignuća u različitim područjima društvenoga života sinkrono djelujući s političkim strankama – ponajprije s DSHV-om, ali se suočavalo i s problemima izgradnje i funkcioniranja institucije. Kako se dodaje, bilo je vremena nestabilnosti i kriza u radu, no HNV je uvijek predstavljao stožerno mjesto okupljanja svih Hrvata u Srbiji – od Šida na Zapadu do Starčeva i Zrenjanina na Istoku i od Niša na Jugu do Subotice na sjeveru. Pri tomu, najveća je zadaća bila i ostala posvećeno zalaganje za uspostavu i očuvanje zajedništva sa svim čimbenicima hrvatske zajednice, predani i kontinuirani rad za dobro ovdašnjih Hrvata, dosljedno i stalno zauzimanje za ostvarenje zakonima garantiranih prava te obrana naše ravnopravnosti i dostojanstva, navodi se.

Doprinos hrvatskoj kulturi

Na prijedlog Katoličkog društva *Ivan Antunović* iz Subotice priznanje *Dr. Josip Andrić* za doprinos hrvatskoj kulturi za 2024. godinu dodijeljeno je katedralnom župniku u Subotici mons. **Stjepanu Beretiću**. U obrazloženju nagrade, među ostalim, navodi se kako je mons. Beretić ove godine proslavio zlatni jubilej – 50 godina svećeništva. Posljednjih 39 godina župnik je katedralne župe svete Terezije Avilske u Subotici. Jedan je od najaktivnijih i najistaknutijih članova KD-a *Ivan Antunović* i to od početka do danas gdje je bio i predsjednik. Bio je glavni i odgovorni urednik *Subotičke Danice*, a interesantne *Zvonikove* rubrike *Svetac mjeseca* i *Povijesni kutak* sadrže stotine župnikovih priloga. Osim toga, mons. Beretić je autor više knjiga.

»Sve što je mons. Beretić radio, radio je požrtvovno i s ljubavlju. Djeca, od kojih su danas već mnogi odrasli ljudi, svjedoče kako se još uvijek živo sjećaju savjeta koje je mons. Beretić s velikom ljubavlju utkao u njihove živote. Davao je od sebe i od svojega za Crkvu i svoj narod«, zaključuje se.

Primajući nagradu, mons. Beretić zahvalio je svim svojim profesorima i kolegama koji su ga poticali na pisanje i istraživanje.

»Imao sam sreće što sam bio kadar poslušati ih. Zahvaljujem na ovoj nagradi, neka to bude pohvala za sve koji su me podržavali i pomagali«, kazao je on.

Čuvar samostana i baštine

Na prijedlog Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, mjesnih organizacija na području općine Bač, priznanje *Ban Josip Jelačić* za društveni rad u hrvatskoj zajednici za 2024. godinu dodijeljeno je gvardijanu Franjevačkog samostana u Baču fra **Josipu Špeharu**.

Kako se u obrazloženju navodi, fra Josip Špehar zaslužan je za čuvanje hrvatske baštine na ovim prostorima. Već 45 godina duhovno brine za svoj narod, uz sve nećace koje su se dogodile posljednjih tridesetak godina, poput one iz 1990. kada je aktivirana eksplozivna naprava na vratima samostana ili 2016. kada je doživio fizički napad i zadobio teže ozljede.

»Neizmjerno bogatstvo koje samostan posjeduje u narodnim nošnjama, starim predmetima čak i fragmentima iz rimskoga doba uspjeli su ostati sačuvani od propadanja i zaborava upravo zahvaljujući fra Josipu Špeharu. Nevjerojatnom energijom branio je istinu o povijesti franjevačkog samostana u Baču, s kojim je hrvatski narod stoljećima povezan. Kroz cijelo to vrijeme bavio se etno-

grafijom šokačkih Hrvata te u svojim dokumentima i knjigama kao što je i knjiga *Tko su Šokci?*, argumentirano dokazivao povezanost Šokaca s prostora Bača, Vajske, Bođana, Plavne, Bačkog Novog Sela i Bukina s njihovom prapostojbinom«, dodaje se.

U riječima zahvale fra Špehar rekao je kako priznanje doživljava kao doprinos vidljivosti samoga samostana i bogate baštine koju čuva. Kako je dodao, želja mu je da zbirka u budućnosti preraste u muzej.

Na svečanosti su nastupili zbor *Raspjevane zvjezdice* pod ravnanjem **Marine Piuković** kao i vokalna solistica **Marija Kovač** u pratnji orkestra HGU-a *Festival bunjevački pisama* iz Subotice pod vodstvom prof. **Mire Temunović**.

Proslavi praznika hrvatske zajednice, među ostalim, nazočili su i privremeni otpravnik poslova u Veleposlanstvu Republike Hrvatske u Beogradu **Ivan Zeko Pivač**, konzul savjetnik u Generalnom konzulatu Republike Hrvatske u Subotici **Zdravko Vincelj**, pomoćnica tajnika Pokrajinske vlade i pokrajinskog tajnika za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice **Milinka Hrćan**, viši savjetnik – specijalist župana za poljoprivredu i ruralni razvoj Vukovarsko-srijemske županije **Andrija Matić**, predsjednik Mađarskog nacionalnog vijeća **Árpád Fremond**, ravnateljica Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata **Katarina Čeliković** i v. d. ravnateljice NIU *Hrvatska riječ* **Mirjana Trkulja**.

H. R.

O modelima potpore

Nakon svečane akademije, u Hrvatskom domu – Matici održan je sastanak predsjednice HNV-a Jasne Vojnić i hrvatskog ministra Josipa Dabre sa suradnicima. Na sastanku je bilo riječi o položaju Hrvata u Srbiji, stanju u poljoprivredi te modelima potpore po najavljenom programu za poljoprivrednike. Uz predstavnike HNV-a, sastanku su prisustvovali i predstavnici Fondacije *Cro-fond*, ZKVH-a, NIU *Hrvatska riječ* i Pokrajinskog tajništva za poljoprivredu, šumarstvo i gospodarstvo.

Održan Forum hrvatskih manjina u Zagrebu

Uloga hrvatskih manjinskih zajednica u promociji Hrvatske

Cilj ovogodišnjeg okupljanja bio je unaprijediti ulogu hrvatskih manjina kao promotora Hrvatske i stvoriti nove strategije koje će ojačati povezanost između domovine i Hrvata (hrvatskih zajednica) u svijetu

U organizaciji Hrvatske matice iseljenika u Zagrebu je u petak, 13. prosinca, održan 29. Forum hrvatskih manjina s temom »Uloga i značaj hrvatskih manjina u promociji Hrvatske«. Ova tradicionalna manifestacija okuplja predstavnike hrvatskih manjinskih zajednica, stručnjake i institucije s ciljem istraživanja uloge hrvatskih manjina u jačanju međunarodne prepoznatljivosti Hrvatske.

Ovogodišnji Forum stavio je naglasak na promociju hrvatske kulture, jezika i baštine kroz aktivnosti manjinskih zajednica, uspješne primjere projekata i programa koji su već postigli značajan utjecaj, te identifikaciju izazova i mogućnosti za unaprijeđenje brendiranja Hrvatske u zemljama u kojima hrvatske manjine djeluju.

Značaj manjinskih medija

Na početku samog Forumu okupljenima se u ime organizatora Hrvatske matice iseljenika obratio ravnatelj **Mijo Marić**, koji je rekao kako ove godine prvi puta hrvatske manjine razmišljaju, razgovaraju i traže rješenja kako poboljšati poziciju hrvatske države u državama u kojima žive i u cijelom svijetu.

»Kako brendirati Hrvatsku, marketinški rečeno. Da bi se to dogodilo morala je sazrijeti hrvatska manjinska za-

jednica ali i hrvatska država je morala sazrijeti, morala je stvoriti stanovitu sliku o državi kao nečemu što je trajno, funkcionalno a u pogledu manjinskih zajednica morala je doći do toga da svojim manjinama u Hrvatskoj omogući visoke standarde. I to je nama osnova za traženje iste takve pozicije za Hrvate kao manjine u dvanaest europskih zemalja«, rekao je Marić.

U ime Ministarstva demografije i useljništva prisutnima se obratila v. d. ravnateljice Uprave za provedbu javnih politika za useljništvo **Ivana Perkušić** rekavši kako u novoosnovanom ministarstvu vjeruju da će uz suradnju sa svim institucijama, Središnjim državnim uredom za Hrvate izvan Republike Hrvatske, Ministarstvom vanjskih i europskih poslova, Hrvatskom gospodarskom komorom, Hrvatskom maticom iseljenika i drugima zajednički osnažiti vezu Hrvata izvan Hrvatske s domovinom. Sudionicima se obratila i izaslanica ministra vanjskih i europskih poslova **dr. sc. Jasmina Kovačević Čavlović** te izaslanica predsjednika Hrvatskog sabora, **mr. sc. Zdravka Bušić**. Izaslanik predsjednika Vlade **Andreja Plenkovića** državni tajnik Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske **Zvonko Milas** istakao je kako je ovogodišnja tema Forumu iznimno zanimljiva i kako ga je veoma zaintrigirala.

»Sigurno da su mediji iznimno važni i činjenica je da naša svakodnevica bez medija ne postoji«, rekao je Milas, te je istaknuo da bez medija nije ništa definirano, percepcije ljudi nema.

»I u tom dijelu iznimno su važni manjinski mediji i kroz njihov rad može se govoriti o vidljivosti manjinske hrvatske zajednice, i o svemu što rade i samim tim doprinositi i promociji Hrvatske. A promocija Hrvatske je i promocija hrvatske nacionalne manjine, jer bez obzira gdje oni žive sva kultura i postignuća koje oni neumorno stvaraju dio je integralne hrvatske kulture, dio su hrvatskog nacionalnog korpusa. S druge strane, važno je poticati sreće ovakvog karaktera pogotovo kada se radi o djeci, mladima, raditi razmjene u svim područjima posebno u okviru obrazovnog procesa od vrtića do sveučilišta«, rekao je Milas te je istaknuo kako je posebno ponosan na studentske kvote koje su pokrenute 2018. godine i broj studenata pripadnika hrvatske nacionalne manjine koji studiraju u Hrvatskoj svake godine raste.

Nagrada za Središnji državni ured

Predsjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća i zastupnica u Hrvatskom saboru **Jasna Vojnić** rekla je kako se puno radilo na snaženju hrvatske zajednice čemu je doprinijela i Vlada Hrvatske i Središnji ured i HMI. Vojnić je uručila priznanje HNV-a *Pajo Kujundžić* za poseban doprinos u obrazovanju Središnjem državnom uredu za Hrvate izvan Republike Hrvatske i istakla kako bi Središnji ured mogao svake godine dobiti priznanje zbog stipendija, domova, kvota ali je to ove godine zbog projekta koje porvodi HNV pod nazivom »Rasti gdje si posijan«.

Istakla je i važnost stipendija i kapitalnih projekata koje podržava Vlada Hrvatske.

»Izuzetno nam je važno što je Ured opredijelio 150 stipendija za studente koji studiraju u Srbiji i koji će svojim talentima doprinostiti hrvatskoj zajednici. Oni koji odu studirati u Hrvatsku rijetko se vraćaju i zbog toga nam je to važno. Osim toga, Ured ima više aspekata po kojima bi mogao biti nagrađen a iznimno su važni i nemjerljivi kapitalni projekti koje od prije šest godina Vlada Hrvatske preko Ureda snažnije podržava i time je omogućila opstanak nas na tim prostorima i oživjela nas«, rekla je Vojnić i zahvalila svima na potpori.

Forumovi paneli

Tijekom održavanja Foruma posebna predavanja održala je Jasna Vojnić te stručnjak za strateško komuniciranje s Fakulteta političkih znanosti prof. dr. sc. **Božo Skoko**. Vojnić je predstavila konkretne aktivnosti i postignuća hrvatske zajednice u Srbiji te njihovu ulogu u promociji hrvatske kulture i identiteta kroz predavanje »Uloga i značaj hrvatskih manjina u promociji Hrvatske – na primjeru Hrvata u Vojvodini«.

Prof. dr. sc. Božo Skoko održao je predavanje »Novi brend Hrvatske – suvremeni hrvatski identitet i mogućnosti njegove promocije«, u kojem se osvrnuo na ključne elemente suvremenog brenda Hrvatske te kako manjinske zajednice mogu pridonijeti njegovom razvoju i promociji.

Na Forumu su održana dva glavna panela. Prvi panel pod nazivom »Što smo napravili: pozitivne prakse dosadašnje promocije Hrvatske u manjinskim zajednicama« bio je usmjeren na prikaz uspješnih praksi promocije Hrvatske kroz rad kulturnih, folklornih i obrazovnih institucija hrvatskih manjina. Predstavljeni su konkretni primjeri projekata i događaja koji su podigli svijest lokalnih zajednica o Hrvatskoj i postali platforma za promociju njezine bogate kulturne baštine i turističke ponude.

Panelisti prvoga panela bili su savjetnik za pitanja hrvatske nacionalne manjine u inozemstvu Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske dr. sc. **Milan Bošnjak**, savjetnik u Sektoru za turizam, Hrvatska gospodarska komora **Branko Lelas**, predsjednik Hrvatske zajednice u Trstu **Damir Murković** i predstavnik Hrvatske turističke zajednice **Dubravko Miholić**. Moderatorica je bila urednica na Hrvatskoj radioteleviziji **Tatjana Rau**.

Drugi panel nosio je naziv »Kako vidimo budućnost: izazovi u realizaciji brendiranja prema programima u manjinskim zajednicama« i bio je usredotočen na buduće smjerove razvoja i brendiranja Hrvatske u okviru rada manjinskih zajednica. Sudionici su razgovarali o sinergiji između manjinskih organizacija i državnih institucija, kao i o mogućnostima financijske i institucionalne podrške za nove projekte.

Panelisti su bili predsjednik Hrvatskog kulturnog saveza u Slovačkoj **Radoslav Janković**, ravnateljica Instituta za etnologiju i folkloristiku dr. sc. **Iva Niemčić**, viši savjetnik u Ministarstvu demografije i useljništva dr. sc. **Mislav Rubić** i ravnateljica Neprofitnog poduzeća za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost *Croatica Timea Šakan-Škrilin*.

Forum svake godine tematizira segment života hrvatskih manjinskih zajednica u Austriji, Bugarskoj, Crnoj Gori, Češkoj, Italiji, Kosovu, Mađarskoj, Sjevernoj Makedoniji, Rumunjskoj, Slovačkoj, Sloveniji i Srbiji, pružajući prostor za razmjenu iskustava i ideja.

Cilj ovogodišnjeg okupljanja bio je unaprijediti ulogu hrvatskih manjina kao promotora Hrvatske i stvoriti nove strategije koje će ojačati povezanost između domovine i Hrvata (hrvatskih zajednica) u svijetu.

J. D.

Predsjednica Izvršnog odbora HNV-a Karolina Bašić

Ljudski resursi ključ su za rješavanje svih izazova

Intervju vodila: Jasminka Dulić

Karolina Bašić predsjednica je Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća posljednje dvije godine. Kako kaže, u opisu njenog posla je, »osim koordiniranja u području obrazovanja, kulture, informiranja i službene uporabe jezika i pisma i koordinacija uredom vijeća i svime što kao potreba od naše zajednice dolazi – od socijalnog programa do kapitalnih i europskih projekata«. Jednim od svojih najvećih uspjeha ocjenjuje »učinkovito funkcioniranje HNV-a unatoč svim izazovima i unatoč činjenici da u ovaj posao osim velike želje za pomicanjem stvari na bolje, veliko iskustvo u rukovođenju nisam imala«.

S Karolinom Bašić razgovarali smo o funkcioniranju Izvršnog odbora HNV-a i Vijeća u dvije godine koliko je na ovoj dužnosti, da bi tijekom pripreme intervjua saznali da je, u utorak, 17. prosinca, podnijela ostavku na dužnost predsjednice IO HNV-a.

► **Već blizu dvije godine obavljate dužnost predsjednice Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća. Koji su bili najveći izazovi u Vašem radu odnosno funkcioniranju IO HNV-a za to vrijeme?**

Dvije godine je uistinu brzo prošlo. Još uvijek je vrlo živo sjećanje na prikupljanje potpisa za izbore za V. saziv HNV-a, a sada evo, navršava se druga godina mog mandata. Ne zvuči tako puno koliko je puno iskustva u njega stalo – što zbog prirode našeg posla, što zbog izazova koje smo bili otvoreni prihvaćati. U opisu posla predsjednice Izvršnog odbora, osim koordiniranja u području obrazovanja, kulture, informiranja i službene uporabe jezika i pisma, u našem vijeću je i koordinacija uredom vijeća i svime što kao potreba od naše zajednice dolazi – od socijalnog programa do kapitalnih i europskih projekata. Zbog ograničenih resursa za angažiranjem ljudi koji bi svaki od ovih velikih

U prvoj i drugoj fazi projekta »Sagradi mlin gdje je voda« – sedam malih matica odobreno je 1,2 milijuna eura. Od angažiranosti ljudi na terenu ovisit će i dinamika izrade projektne dokumentacije, ali se svakako planira, sve zaključno sa dobivenim dozvolama, završiti do kraja iduće godine * Da nije sredstava iz Hrvatske i redoviti rad krovne institucije bio bi upitan, a o kapitalnim projektima kao što su izgradnja vrtića, krova, malih matica ili pak poticaja u poljoprivredi mogli bismo samo sanjati * HNV je pomagalo udrugama i župama na više različitih načina. U prvom koraku u povezivanju s partnerima iz Hrvatske, potom kroz pomoć u realizaciji aktivnosti pojedinih udruga, a najviše u pružanju financijskih pozajmica radi predfinanciranja projekata

resora vodili, kod nas u vijeću gotovo da je svatko preuzeo tri posla u jednom. Osobe koje su trenutno u Uredu vijeća su se već jako dobro sinkronizirale u tome da je svatko jedan mali motor u svom području, a opet zajedno možemo pokrenuti velike sustave. Ipak, kada vam se iznenada dogode novi izazovi, nemate izbora nego se na njih preko noći prilagoditi. Jedan od njih bio je i studeni 2023. godine, kada se zbog zdravstvenih razloga dogodilo dulje odsustvo predsjednice Vijeća **Jasne Vojnić**. Sve poslove koje je ona do tada vodila morali smo preuzeti. Nakon nepunih pola godine došao je ponovno, novi, još veći izazov – njen odlazak u Hrvatski sabor. Tada se tek mnogo toga promijenilo. Moja dužnost predsjednice Izvršnog odbora dobila je još veći opseg. Mogu reći da sam kroz ovaj proces još više »odrasla« po težini odluka koje sam morala donositi. Naravno, ne smijem izostaviti da nikada nisam »izgubila svog mentora« – Jasnu, i da su odluke i dalje bile donesene uz konzultacije i mnogo promišljanja. Sada, kada se osvrnem unazad, zahvalna sam na povjerenju koje mi je ukazano, ali i na prilikama da napredujem i da se usavršavam. Unatoč, za mene posve novom iskustvu, drago mi je da smo svake godine uspjeli snažiti se, ne samo u rezultatima rada, nego mijenjati percepciju i izgraditi sliku jake, kompetentne i posvećene zajednice.

► **Što smatrate svojim najvećim uspjesima u ovom razdoblju?**

Nadovezat ću se na prethodni odgovor i reći da je jedan od mojih najvećih uspjeha upravo učinkovito funkcioniranje HNV-a unatoč svim prethodno iznijetim izazovima i unatoč činjenici da u ovaj posao, osim velike želje za pomicanjem stvari na bolje, veliko iskustvo u rukovođenju nisam imala. Nakon imenovanja predsjednice Vojnić za zastupnicu u Hrvatski sabor česta su bila pitanja »što će sada biti s HNV-om?«. Premda često nije bilo jednostavno, moj odgovor je uvijek bio pozitivan i optimističan. Vjerovala sam da svi skupa možemo sve premostiti, reorganizirati se, osnažiti i nastaviti raditi kao i do tada. Bogu hvala, sada to mogu potvrditi, da je zaista sve dobro funkcioniralo – održavanje sjednica Vijeća i Izvršnog odbora, tematskih sastanaka s pojedincima i udrugama, interni sastanci Ureda Vijeća, organiziranje manifestacija... posao se nastavio odvijati kako je i započet. Ipak, budući da bez obzira na istu strategiju, iste vrijednosti i isti cilj svaka osoba ima neke svoje prioritete, neki segmenti su bili čak i unaprijeđeni.

► **U kojim područjima od četiri (kultura, obrazovanje, službena uporaba jezika i pisma, informiranje) ima najvećih problema? Koji su to problemi?**

U sva četiri područja, premda su već načinjeni veliki pomaci u svakom od njih, uvijek se nađu nove ideje i novi izazovi. U područje obrazovanja i kulture u proteklom smo razdoblju najviše uložili – od izvannastavnih aktivnosti učenika, stručnog usavršavanja učitelja i nastavnika pa sve do lektorata hrvatskog jezika i značajno uvećane podrške udrugama kulture. Predsjednica Odbora za obrazovanje **Nataša Francuz** je, osim što čvrsto drži konce u svom području, trebala dodatno angažirane asistente jer je ideja bilo previše, a djeca i mladi nisu smjeli biti u tome zakinuti. U području informiranja upravo je završen veliki projekt koji je Strategijom informiranja bio predviđen, a to je TV studio *Matica* koji će uoči Božića i biti svečano otvoren. Jedino područje službene uporabe jezika i pisma ima dosta prostora za dodatni rast, ali i ovdje bilježimo pomak kroz rad i inicijativu članice Izvršnog odbora zadužene za to područje. No, svakako su ljudski resursi ključ za rješavanje izazova u svim područjima jer inicijativa je puno, vizije i motivacije ne nedostaje još samo da je više »ruku« bilo bi sve pokriveno. I upis *Dužijance* na listu nematerijalne kulturne baštine i Hrvatski školski centar i Rekreativski centar na primorju. Ipak, puno je svaki dan po malo, tako da će vjerujemo i to jednoga dana biti na listi naših ishoda.

► **Hrvatska je odobrila 1,2 milijuna za kapitalne projekte Hrvata u Srbiji. Kada će ta sredstva biti na raspolaganju HNV-u?**

Tako je. U prvoj i drugoj fazi projekta »Sagradi mlin gdje je voda« – sedam malih matica odobreno je 1,2 milijuna eura. Sredstva su zahvaljujući Središnjem državnom uredu za Hrvate izvan Republike Hrvatske već na raspolaganju, a provedba projekta je u tijeku. Od angažiranosti ljudi na terenu ovisit će i dinamika izrade projektne dokumentacije, ali se svakako planira, sve zaključno sa dobivenim dozvolama, završiti do kraja iduće godine.

► **U što će konkretno biti uložena ova sredstva?**

Sredstva u prvoj fazi projekta namijenjena su izradi projektno-tehničke dokumentacije koja uključuje izradu seta građevinskih projekata, dizajn enterijera i eksterijera, planiranje više različitih taksi, te kupovine objekta, odnosno kuće u Šidu. U drugoj fazi projekta namjenska sredstva koristit će se za građevinske radove, strojarske instalacije,

Sociologinja i novinarka

Karolina Bašić rođena je 1991. godine u Subotici. Diplomirala je 2014. na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu, odsjek sociologija, a zvanje master sociologinje stekla je 2016. godine. Od 2014. do 2016. radila je kao administrativna radnica u VS-u *Veterinar*. Novinarstvom se počinje baviti 2016. na lokalnoj televiziji TV Subotica gdje radi kao novinarka, prezenterka i voditeljica emisija. Iste godine počinje voditi autorsku društveno-političku emisiju *Motrišta* u produkciji Udruge *Cro-info*. Od 2018. do 2020. honorarno radi na administriranju mrežne stranice HNV-a i društvenih mreža. Od 2019. članica je Upravnog odbora NIU-a *Hrvatska riječ*. Od 2020. uposlena je u HNV-u na mjestu koordinatorice razvojnih projekata. U posljednje dvije godine predsjednica je Izvršnog odbora HNV-a.

elektroinstalacije, vodovod i kanalizaciju, stručni i autorski nadzor te sigurnost na radu, i to u mjestima, odnosno maticama u Somboru, Monoštoru, Sonti, Petrovaradinu, Rumi i Opovu.

► **Posljednjih godina Hrvatska značajno podržava Hrvate u Srbiji i finansijski i politički. Kakva je suradnja s državnim, pokrajinskim, gradskim tijelima u Srbiji?**

Tako je. Hrvatska nas, Bogu hvala, podržava, i finansijski i politički, i zaista smo zahvalni na tome jer su rezultati i pozitivni ishodi zaista vidljivi. Što se tiče suradnje Hrvatskog nacionalnog vijeća s tijelima vlasti u Srbiji, ona je različita – od odlične i konstruktivne do one koja se održava na jednoj simboličnoj razini. Konkretno, bilježimo sastanke i razgovore s predstavnicima Pokrajinske vlade i jedinica lokalne samouprave JLS- a (Grad Sombor, Općina Bač). Također, kroz ove dvije godine imali smo nekoliko sastanaka s Misijom OEES-a te mnogim veleposlanstvima u Srbiji i Hrvatskoj (američko Veleposlanstvo u Zagrebu i u Beogradu, britansko i nizozemsko Veleposlanstvo u Beogradu, Vijeće Europe, finsko i norveško Veleposlanstvo u Beogradu).

► **Što se događa s rješavanjem pitanja natpisa na željezničkom kolodvoru u Subotici? Što je HNV poduzeo, Pokrajina, OEES, u kojoj je fazi rješavanje ovoga pitanja?**

Pitanje natpisa na željezničkom kolodvoru u Subotici tematizirano je u Vijeću, kao i na posebnoj sjednici Odbora za službeni uporabu jezika i pisma kojim predsjedava **Ljubica Vuković Dulić**. Naime, nakon sjednice dogovoreni su

koraci i aktivnosti koje će biti poduzete, zbog propusta koji je uočen – neispisivanja naziva na hrvatskom jeziku. Prvi korak bio je upućivanje dopisa Pokrajinskom pučkom pravobranitelju – ombudsmanu (Novi Sad), Infrastrukturama željeznice Srbije (Beograd), pučkom pravobranitelju Grada Subotice te načelnici Gradske uprave Grada Subotice. Odgovor na dopis dobili smo od Pokrajinskog ombudsmana koji kaže da su postupajući po podnijetoj pritužbi uputili dopis Pokrajinskom tajništvu za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice radi utvrđivanja činjenica o predmetnoj pravnoj stvari, te da ćemo po prijemu izjašnjenja biti upoznati sa sadržajem odgovora.

► **Je li izbor Jasne Vojnić za zastupnicu u Hrvatskom saboru donio neke promjene, poteškoće u funkcioniranju HNV-a, osobito Izvršnog odbora HNV-a?**

Da, izbor predsjednice Jasne Vojnić u Hrvatski sabor donio je mnoštvo promjena. Njeno prisustvo na mjestu gdje se donose najbitnije odluke vezane za hrvatski narod, kako za one u Hrvatskoj tako i u inozemstvu, otvorilo je mnoga vrata, uspostavljeni su novi kontakti, rođene nove ideje i

inicijative. Upravo to je dalje razvijano unutar HNV-a što je zahtijevalo dodatni trud i prilagodbu. No, uz Božju pomoć, i angažman mojih bliskih suradnika iz Ureda Vijeća, sve poteškoće smo skupa uspješno svladavali. Na koncu godine (da ne kažem, mandata), mogu reći da sam zadovoljna kako je do sada sve proteklo. Što se tiče Izvršnog odbora, tu sam bila »svoja na svome«, te nije bilo većih izazova.

► **Pozvali ste udruge da pripremaju prijedloge za novi natječaj za program prekograničnih projekata. Također ste rekli kako će HNV i dalje pomagati udrugama na provođenju projekata? Kako je HNV pomagao udrugama u 32 projekta koji su završeni? Na koji način će pomagati ubuduće?**

Tako je. Zahvaljujući osjetljivosti ministra **Šime Erlića** i nastavku potpore Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije Republike Hrvatske novi program prekogranične suradnje Hrvatska – Srbija, odnosno Javni poziv raspisan je ovog tjedna, u ponedjeljak, 16. prosinca, i on je otvoren do konca siječnja 2025. godine. U ovom slučaju Hrvatsko nacionalno vijeće pomagalo je udrugama i župama na više različitih načina. U prvom koraku u povezivanju s partnerima iz Hrvatske, potom kroz pomoć u realizaciji aktivnosti pojedinih udruga, a najviše u pružanju financijskih pozajmica radi predfinanciranja projekata. Također, pomoć i potpora pružena je i u dijelu pisanja završnog izvješća, odnosno pravdanja prema MRRFEU. Kako je poziv objavljen u ponedjeljak, već su počeli upiti iz Hrvatske radi pronalaženja adekvatnog partnera u Srbiji, tako da nastavljamo u tom smjeru, kako smo to i do sada radili.

► **Prošli put je bilo 116 prijava na natječaj. Koliko očekujete ove godine?**

Vjerujem da će ove godine odaziv biti značajno veći, možda čak i dvostruk, s obzirom na to da se program, nakon tri uspješno provedene godine, znatno bolje etablirao i postao prepoznatljiviji.

► **HNV je potpisao sporazum sa Zajednicom županija o financijskoj potpori. Kako se realizira sporazum i na čega se umjeravaju sredstva?**

Tako je. Hrvatsko nacionalno vijeće i Hrvatska zajednica županija potpisale su Pismo namjere o financiranju projekata i programa Hrvatskog nacionalnog vijeća, po kojemu bi svaka županija trebala izdvojiti određen iznos za tu namjenu. Pojedinačni sporazumi potpisani su sa sljedećim županijama: Virovitičko-podravska, Krapinsko-zagorska, Požeško-slavonska, Bjelovarsko-bilogorska, Šibensko-kninska, Brodsko-posavska, Osječko-baranjska, Vukovarsko-srijemska, Ličko-senjska i Varaždinska. Dakle, 10 od ukupnih 21, a treba spomenuti da su i iznosi bili različiti. Ipak, zahvalni smo na svakom centu. Sredstva se usmjeravaju osim za redovite programe HNV-a za sva četiri područja, za sufinanciranje hrvatskih udruga kulture.

► **Koje se sve aktivnosti HNV-a realiziraju zahvaljujući sredstvima iz Hrvatske?**

Zahvaljujući sredstvima iz Hrvatske i politici Vlade premijera **Andreja Plenkovića** trenutno se realizira 70 % aktivnosti Hrvatskog nacionalnog vijeća. Od Srbije sredstva su dostatna za tri profesionalno uposlene osobe i dvije trećine »hladnog pogona« naše institucije. Osim centrale u Su-

botici, Hrvatsko nacionalno vijeće snosi režijske troškove i za Spomen-dom bana *Josipa Jelačića* u Petrovaradinu i prostor u Beogradu. Zatim za udžbenike, prijevoz, izvan-nastavne aktivnosti i poticaje u obrazovanju, sredstva za redoviti rad hrvatskih udruga, organizaciju manifestacija, informiranje, socijalne programe... Dakle, da nije sredstva iz Hrvatske i redoviti rad krovne institucije bi bio upitan, a o kapitalnim projektima kao što su izgradnja vrtića, krova, malih matica ili pak poticaja u poljoprivredi mogli bismo samo sanjati.

► **Hoće li ove godine udruge dobijati sredstva od HNV-a, na koji način i koliko sredstava će biti raspodijeljeno? Kakvi su kriteriji za dodjelu?**

Prošle godine iznos koji su udruge dobile udruženim sredstvima Hrvatskog nacionalnog vijeća, NIU *Hrvatska riječ* i Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata ukupno je iznosio tri milijuna dinara. Sada ćemo zahvaljujući sredstvima iz županija udrugama dodijeliti gotovo tri puta više, odnosno osam milijuna dinara. Predsjednik Odbora za kulturu **Denis Lipozenčić** proveo je detaljnu analizu udruga na osnovu kojih su i izrađeni kriteriji po kojima će se sredstva raspoređivati ove, ali i idućih godina, dokle god sredstva od županija budu pristizala. Kriteriji za raspodjelu uključuju broj sekcija, manifestacija, članstvo, aktivnost, svakodnevni rad, izvrsnost i na koncu pozitivnu diskriminaciju koja se mora uračunati spram manjih udruga kako bi one dobile priliku za jednaki napredak. U svakom slučaju, nastojat ćemo našim udrugama olakšati redoviti rad, iako smo svjesni da je potrebno i raditi ćemo na tome da se ovaj iznos svake godine povećava.

► **HNV je prvi put uključen u IPA INTERREG prekogranični projekt, koji traje 30 mjeseci. Što je do sada urađeno i što će biti krajnji ishod?**

Tako je. Hrvatsko nacionalno vijeće prvi puta ima IPA INTERREG prekogranični projekt »INNATUS – Inicijativa za naivnu umjetnost i održivi turizam« (eng. Initiative for Naïve Art and Sustainable Tourism), koji je započeo 1. srpnja 2024. godine i traje 30 mjeseci. Partner iz Hrvatske je Općina Ernestinovo, a za naš dio projekta angažirali smo kolegicu **Renatu Kuruc** iz Sorte koja ima velikog iskustva u rukovođenju ovakvim projektima. Opći cilj projekta jest ojačati ulogu kulture i održivog turizma u širim područjima Ernestinova i Subotice, jačanjem kapaciteta dionika, izgradnjom kulturno-turističkih centara i razvojem široke ponude kulturnog turizma utemeljene na zajedničkoj kulturnoj baštini naivne umjetnosti. Do sada su realizirana dva studijska posjeta, jedan u Subotici, jedan u Ernestinovu, te nekoliko radionica za izgradnju kapaciteta u okviru projektne aktivnosti. Krajnji ishodi projekta bit će izgradnja Kreativnog dječjeg centra u Ernestinovu, koji će biti opremljen suvremenim namještajem i najnovijom tehnologijom. A kada je u pitanju naš dio projekta, bit će obuhvaćen stari prostor HNV-a, odnosno podrumi u Preradovićevoj 13, gdje će se uraditi sanacija i adaptacija toga prostora. Po završetku adaptacije, prostor će biti višenamjenski, uređen suvremenom VR tehnologijom te mogućnostima za izlaganje različitih suvenira i proizvoda naših udruga i pripadnika hrvatske zajednice.

Andrija Sente, PhD (doktor prirodnih znanosti)

Mladi uspješni znanstvenik na ponos zajednice

»Časopis Science koji dodjeljuje nagradu jedan je od dva najčitanija i najpoznatija znanstvena časopisa u svijetu. U sklopu nagrade objavili su mi članak i takva mi promocija značajno povećava vidljivost u znanstvenom svijetu«

Na poticaj majke Marije Prčić iz Tavankuta Andrija Sente, rođen u Subotici, a odrastao na Paliću, nakon završetka subotičke Gimnazije Svetozar Marković upisao je medicinu iako nije imao pretenzije da postane liječnik poput njegovih roditelja. Zahvaljujući odličnom srednjoškolskom uspjehu i ostvarenim rezultatima iz kemije, bez polaganja je dospio na Medicinski fakultet u Beogradu, no želja za laboratorijskim istraživanjima od-

Iz Beograda u Cambridge

Andrija Sente potječe iz obitelji poznatih subotičkih liječnika: otac mu je prim. dr. med. **Marko Sente**, otorinolaringolog, a majka dr. **Ruža Sente**, dermatovenerologinja i specijalistica socijalne medicine. Iako, kako kaže, cijeni poziv svojih roditelja i divi se svemu što rade, sve do pred kraj srednje škole nije pokazivao poseban interes za medicinu, već ga je na tu odluku potaknula mama.

»Za to sam se najvećim dijelom opredijelio jer me je majka Marija iz Tavankuta, kako naši kažu, *svitovala* da studiram medicinu s obzirom da je to njoj bilo *štogod*. Odluka je pala tek koji mjesec prije prijemnog ispita. Imao sam nekoliko diploma s natjecanja iz kemije zahvaljujući kojima nisam morao polagati prijemni ispit na Medicinskom fakultetu. Ispit je bio iz kemije i biologije, tako da sam nje bio oslobođen, a imao sam skoro maksimalan broj bodova za uspjeh u srednjoj pa sam tako bez većih poteškoća upisao Medicinski fakultet Univerziteta u Beogradu. Tu sam pokušavao dobiti priliku raditi u istraživačkim laboratorijima, a budući da mi se to nije ostvarilo, odlučio sam otići u inozemstvo. Izbor je pao na Englesku, tj. Cambridge za koji sam se odlučio iz više razloga; tu su bile neke inspiracije iz knjiga koje sam ranije čitao, kao i istraživački članci i radovi za koje sam bio zainteresiran«, navodi on.

Unatoč velikim prohtjevima, Andrija je uz temeljnu i dugu pripremu upisao Medicinski fakultet u ovom znamenitom i prestižnom sveučilišnom centru.

»Bilo je to dosta komplicirano, bilo je mnogo testova – iz jezika, prirodnih znanosti i na koncu nekoliko intervjua uživo. Engleski jezik mi nije bio prepreka, jer su brata i mene roditelji upisali na privatne sate još od naše treće, odnosno četvrte godine. A visoki nivo poznavanja engleskog je inače bio preduvjet uopće za prijavu. Što se tiče ostalih uvjeta, odnosno zahtjeva po pitanju nekih posebnih uspjeha, kod upisa ih ne traže eksplicitno, ali su poželjni, poput onih koje sam primjerice ostvario iz kemije u srednjoj školi. To puno podiže rejting prijave, a na njihovim prijemnim ispitima moraš postići određeni rezul-

vela ga je nakon godinu i pol, ni manje ni više, nego na Cambridge. Tu je doktorirao 2022., za što je nagrađen od Britanskog Društva za neuroznanosti priznanjem za najbolji doktorat, a samo dvije godine kasnije, točnije 12. prosinca ove godine, dobiva glavnu međunarodnu nagradu za mlade znanstvenike za izvanredna istraživanja u području bioloških nauka, koju zajednički dodjeljuju časopis *Science* i Institut *SciLifeLab* iz Stockholma.

tat na temelju kojeg te pozivaju na sljedeći nivo«, navodi Andrija i ukratko nam opisuje Cambridge:

»To je sveučilišno mjesto koje se nalazi u istoimenom gradu u Ujedinjenom Kraljevstvu. Sastoji se od svih mogućih fakulteta i odjeljenja za koje sam čuo, a i za koje nisam čuo prije nego što sam otišao tamo, poput Fakulteta za srednjovjekovne jezike. Osim fakulteta, svaki student je paralelno dio i jednog od 31 koledža koji su ekvivalent našim domovima. Tijekom povijesti, prirodne znanosti su bile jaka strana sveučilišta – fizika, kemija, tamo se nalazi čuveni Cavendish laboratorij za fiziku. Danas su vjerojatno najjači u mom području, strukturnoj biologiji, i to zahvaljujući institutu na kojem sam doktorirao – Medical Research Council Laboratoriju za molekularnu biologiju«.

Studij, istraživanja, otkrića

U novoj sredini Andrija se vrlo brzo i lako snašao i, kako ističe, u gradu od 24 tisuće studenata svatko može naći istomišljenika.

»To postaje pogotovo izraženo kada se dođe do istraživačkih faza, do doktorskih studija ili postdoktorskih usavršavanja gdje su većina stranci i u sličnoj situaciji kao ja, a imaju i svi vrlo slične interese. Npr. u grupi gdje sam radio doktorat, nije bio nijedan Britanac, osim šefa i mene, koji smo sada naturalizirani. Imam prijatelje po čitavom svijetu – od Kalifornije, Jute, preko Indije do Japana, uključujući i nekoliko 'naših ljudi'. U laboratoriju pored mog je radio kolega iz okolice Splita.«

Odmah nakon prve godine studija, uključio se, što mu je bio i cilj, u istraživačke radove i paralelno sa studijama radio istraživanja kojima se, kako kaže, više posvetio nego učenju i ispitima. A tijekom tih istraživanja došao je i do nekih otkrića.

»Izbor prvobitne istraživačke teme kojom sam se bavio tijekom dodiplomskih studija dogodio se stjecajem okolnosti: naime, priključio sam se istraživačkoj grupi zato što mi je glavni znanstvenik odgovorio na telefonski poziv. Tijekom studija bavio sam se teorijskom i računarskom biologijom i proučavao način djelovanja velike grupe signalnih receptora pod imenom *receptori vezani za G protein*, gdje smo opisali jedan novi vid signalne regulacije. Ovi receptori su jedna od najčešćih meta za lijekove i više od 30 posto svih terapija cilja konkretno na njih, uključujući lijekove za visoki tlak, slabo srce, alergije ili pojedine lijekove protiv bolova. Zbog tih otkrića imao sam jedan članak kao glavni i odgovorni autor, što je dosta rijetko za studente dodiplomce, gdje smo opisali te rezultate.«

Na pitanje koliko se tamošnje studiranje razlikuje od ovdašnjeg, Andrija odgovara:

»Rekao bih da je u Srbiji veliki akcent na memoriranju cjelokupnog medicinskog korpusa. Primjerice, bubaju se sve postojeće i nepostojeće tropske bolesti, dok se u Engleskoj studenti više uče tome da nepogrešivo dijagnosticiraju 20-30 bolesti s kojima se liječnici najčešće susreću u općoj praksi (infarkti, šlogovi, maligne bolesti), a dubina i širina se stječu specijalizacijom«.

Zahvaljujući svom predanom radu i istraživanjima Andrija je započeo doktorat bez prethodno odslušanih posljednje dvije godine na kliničkim studijama.

»Kraj mojih studija medicine nije se dogodio nekom velikom kulminacijom jer Cambridge ima jedan program koji se zove MB/PhD i koji omogućuje studentima medicine da odrade doktorske studije prije no što završe fakultet medicine, što u Srbiji nije moguće. Ja sam upao u taj program, što uspije njima 6-7 godišnje i nakon četvrte godine medicine počeo sam raditi doktorat na puno radno vrijeme. I nikad se poslije nisam vratio na kliničke studije da završim preostale dvije godine. Doktorat sam počeo 2018., a završio ga u ožujku 2022. (tri i pol godine sam ga radio). Na diplomu mi stoji doktor prirodnih znanosti, a po području kojim sam se bavio ja sam neuroznanstvenik i strukturni biolog. Strukturni biolog pokušava 'slikati' molekule uključene u biološke procese, to su prije svega proteini odnosno bjelancevine. 'Slikamo' ih elektroničkim mikroskopom, koji omogućuje uvid do rezolucije od deset-milijarditog (10.000.000.000) dijela metra, tako da možemo precizno vidjeti gdje se svaki atom u tom proteinu nalazi, što nam daje uvid u trodimenzionalnu strukturu molekula. Na osnovu poznavanja strukture, možemo zaključiti kako protein funkcionira i na koji bismo ga način lijekovima mogli kontrolirati. Neuroznanstvenikom me čini to što se proteini koje ispitujem pretežno nalaze u mozgu i omogućuju moždanim stanicama da međusobno komuniciraju«, pojašnjava Andrija.

Nakon doktorata ostao je u istom laboratoriju malo više od godinu dana gdje je radio kao postdoktorski suradnik/istraživač, a trenutno radi kao naučni istraživač u london-

skoj kompaniji *InstaDeep* (u vlasništvu BioNTech grupe) koja razvija algoritme umjetne inteligencije.

»Na poslu gdje sam sada primjenjujem metode pozajmljene iz područja umjetne inteligencije kako bih unaprijedio elektronsku mikroskopiju. Ranije je za ovu metodu bilo neophodno izolirati proteine da bi se mogle napraviti dobre 'slike'. Sada pokušavam unaprijediti programe za skupljanje i obradu slika, kako bismo mogli vidjeti proteine direktno u tkivu (npr. u uzorcima mozga), u njihovoj 'prirodnoj sredini'«, pojašnjava Andrija koji u ured u London ide jednom tjednom, a ostale dane radi od kuće u Cambridgeu jer mu je posao programerski.

Nagrada za izvanredna istraživanja

Sredinom studenog odlučeno je da Andrija Sente dobije nagradu *Science and SciLifeLab Prize for Young Scientists* koju zajednički dodjeljuju časopis *Science* i Institut *SciLifeLab* iz Stockholma. Ona mu je uručena 12. prosinca u svečanoj dvorani *Grand hotela* u Stockholmu (gdje se ranije dodjeljivala Nobelova nagrada). O samoj nagradi i za što se konkretno dodjeljuje Andrija kaže:

»U pitanju je međunarodna nagrada koju godišnje dobije četvero mladih znanstvenika za izvanredna istraživanja u području bioloških nauka odrađenih tijekom doktorskih studija, a da je doktorat dobiven u prethodne dvije godine. Nagrade su za četiri kategorije: za staničnu i molekularnu biologiju (moja kategorija), potom za sistemsku biologiju, ekologiju i za molekularnu medicinu. Od te četiri izaberu jednu – *Grand Prize* koju sam ove godine ja dobio. Nagradu sam dobio za tri otkrića koja sam napravio tijekom doktorata: prvo se ticalo toga da smo prvi uspjeli dostići atomsku rezoluciju za neki biološki makromolekul uz pomoć metode pod imenom *kriogena elektronska mikroskopija*, što znači da smo uspjeli vidjeti svaki od 40.000 atoma u jednom proteinu. To istraživanje je časopis *Nature* istaknuo kao jedno od deset najvećih znanstvenih dostignuća u svijetu za 2020. godine. Imao sam još dva otkrića koja su vezana za funkciju i način formiranja receptora za neurotransmiter GABA«.

A na pitanje što njemu kao mladom znanstveniku i za njegovo buduće djelovanje ova nagrada znači, odgovara:

»Časopis *Science* koji dodjeljuje nagradu jedan je od dva najčitanija i najpoznatija znanstvena časopisa u svijetu. U sklopu nagrade objavili su mi članak i takva mi promocija značajno povećava vidljivost u znanstvenom svijetu. Također, imao sam prilike upoznati neke znanstvenike koje sam znao samo preko medija, a u sklopu nagrade dobio sam poziv na prijem i na dodjelu Nobelove nagrade gdje sam upoznao ovogodišnjeg dobitnika nagrade za kemiju kojemu se divim od ranije«.

O važnosti njegovog nagrađenog otkrića za medicinu Andrija kaže:

»Moram naglasiti da se bavim bazičnim, fundamentalnim istraživanjima i akcent nije na neposrednoj primjeni, odnosno da nešto odmah postane lijek ili neka terapija. Mi otkrivamo molekularne mehanizme određenih bioloških

Andrija (prvi s lijeva) sa starijim bratom Markom i majkama Mandom Sente i Marijom Prčić

processa i, kako je citirano na dodjeli nagrade – 'otkrivamo stvari za koje nismo ni znali da ih tražimo'. A te stvari koje pronađemo kasnije možda mogu postati 'meta' za neke nove terapije i lijekove. U mom slučaju procesi koje ispitujem su direktno vezani za psihijatrijske bolesti kao što su anksioznost, depresija, epilepsija, shizofrenija... Otkrio sam nekoliko novih GABA receptora, 'uslikao' ih i napravio molekularne modele koji možda jednom posluže za dizajniranje novih lijekova. Međutim, još je mnogo istraživanja potrebno prije nego dođe do toga«.

Što se tiče planova za budućnost po pitanju struke i mjesta življena, kaže kako za sada planira ostati živjeti u Cambridgeu.

»Za sada sam fokusiran da doprinesem unaprjeđenju elektronske mikroskopije u metodu koja omogućuje ispitivanje tkiva u molekularnoj rezoluciji. Ako u toj namjeri uspijem, radit ću na tome da razumijem molekularnu osnovu odnosno uzroke nekih psihijatrijskih bolesti. Cilj je da ovim istraživanjima razumijemo mozak, kako on konstruira naš pogled na svijet, našu stvarnost, pa samim tim da bolje razumijemo i sebe«.

Dodaje kako u svoje rodno mjesto dolazi barem tri puta godišnje i kako mu nedostaje.

»Redovito dolazim za Božić, Uskrs i na ljeto, a nekad i češće ako ima neki povod. Mogu reći da mi nedostaje. Što se tiče mogućeg povratka, za ove stvari koje sada radim nemam odgovarajuće uvjete i instrumente, ali vratit ću se sigurno jednom. Kad? Ne znam«, kaže na koncu mladi uspješni doktor prirodnih znanosti Andrija Sente, koji će, ako nastavi ovim putem, jednog dana, vjerujem, biti dobitnik i Nobelove nagrade.

I. Petrekanić Sič

Poziv za program prekogranične suradnje

Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije raspisalo je Javni poziv za dostavu prijedloga projekata za Program prekogranične suradnje između Hrvatske i Srbije za 2025. godinu. Kako se navodi, program pridonosi osnaživanju pograničnog područja Hrvatske i Srbije, njihovom gospodarskom i svekolikom razvoju, osigurava pretpostavke za jačanje konkurentnosti i ostvarenje prekograničnih razvojnih potencijala te potiče aktivaciju svih dionika na zajednički rad za dobrobit hrvatskog naroda u Srbiji. Doprinosi stvaranju preduvjeta za sprječavanje iseljavanja stanovništva, smanjenju negativnog demografskog trenda i održivom razvoju u pograničnom području te podiže kvalitetu života i integraciju cjelokupnog stanovništva koje živi na tom prostoru.

Program je namijenjen jedinicama lokalne i regionalne (područne) samouprave (JLRS) i/ili javnim ustanovama i javnim poduzećima čiji su JLRS osnivači u Hrvatskoj na području Brodsko-posavske, Vukovarsko-srijemske, Požeško-slavonske i Osječko-baranjske županije; javnim ustanovama i javnim poduzećima čiji je osnivač Hrvatska na području Brodsko-posavske, Vukovarsko-srijem-

ske, Požeško-slavonske i Osječko-baranjske županije; pravnim osobama neprofitne naravi registriranim na programskom području Hrvatske koje služe za zadovoljenje socijalnih, zdravstvenih, obrazovnih i kulturnih potreba; jedinicama lokalne i regionalne (područne) samouprave (JLRS)/Pokrajinske vlade Vojvodine i/ili javnim ustanovama i javnim poduzećima čiji su JLRS/Pokrajinska vlada Vojvodine osnivači u Srbiji na području Autonomne Pokrajine Vojvodine i grada Beograda i pravnim osobama neprofitne naravi registriranim u Srbiji na području Autonomne Pokrajine Vojvodine i grada Beograda čija temeljna svrha nije stjecanje dobiti i koje su se opredijelile za obavljanje djelatnosti i aktivnosti koje su predmet financiranja i kojima promiču uvjerenja i ciljeve koji nisu u suprotnosti s Ustavom i zakonima Hrvatske ili pravnim poretom matične države, a upisane su u Registar ili drugu odgovarajuću Evidenciju organizacija matične države.

Javni poziv otvoren je do 30. siječnja 2025. godine (do 14 sati).

Više informacija dostupno je na internetskoj stranici Ministarstva: www.razvoj.gov.hr.

Predsjednički izbori u Hrvatskoj

Osam kandidata, tri manje nego prije pet godina, natjecat će se na osmim izborima za predsjednika Republike Hrvatske koji će biti održani u nedjelju, 29. prosinca, objavio je HRT. To su aktualni predsjednik **Zoran Milanović**, kandidat SDP-a i partnera, **Dragan Primorac**, kandidat HDZ-a i partnera, **Miro Bulj**, kandidat *Mosta*, kandidatkinja *Možemo!* **Ivana Kekin**, kandidatkinja stranke *Dom i nacionalno okupljanje* **Branka Lozo** te nezavisni kandidati **Marija Selak Raspudić**, **Tomislav Jonjić** i **Niko Tokić Kartelo**.

Njihova su imena na listi kandidata koju je u srijedu, 11. prosinca, objavilo Državno izborno povjerenstvo (DIP) potvrdivši tako da su za svoje candidature uspješno prikupiti najmanje 10.000 pravovaljanih biračkih potpisa. DIP-ovom objavom liste predsjedničkih kandidata započela je službena izborna promidžba koja će potrajati do ponoći, 27. prosinca (petak). Do tada svaki kandidat i službeno može uvjeravati birače da je baš on najbolji izbor za predsjednika koji će idućih pet godina voditi Hrvatsku. Ukoliko niti jedan kandidat ne osvoji potrebnu većinu, drugi krug glasanja održat će se 12. siječnja 2025., između dvoje kandidata s najvećim brojem glasova.

Građani i građanke Hrvatske koji žive ili će se naći u inozemstvu na dan predsjedničkih izbora 29. prosinca moći će glasati u diplomatskim i konzularnim predstavništvima u inozemstvima, što znači da će birači u Srbiji moći na glasanje izaći u konzulatima u Beogradu i Subotici.

H. R.

DSHV: Prije 15 godina hrvatski postao službeni jezik u AP Vojvodini

Demokratski savez Hrvata u Vojvodini podsjeća da je 14. prosinca prije 15 godina, usvajanjem Statuta Autonomne Pokrajine Vojvodine, hrvatski jezik postao

jedan od službenih jezika u Pokrajini. Narodna skupština Republike Srbije usvojila je 30. studenog 2009. godine Zakon o utvrđivanju nadležnosti AP Vojvodine i potvrdila prijedlog Statuta AP Vojvodine.

»Glede ove važne obljetnice valja reći kako su napori Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini na ovome planu trajali daleko dulje. Početkom je svibnja 2002., na prijedlog zastupnika DSHV-a **Bele Tonkovića**, Skupština Autonomne Pokrajine Vojvodine pokrenula 'inicijativu za uvrštavanje hrvatskoga jezika kao službenog'. Međutim, ova inicijativa nikada nije provedena do kraja. Pa ipak, pokrajinska tijela vlasti su od toga vremena činila određene korake. Primjerice, Poslovnikom Skupštine AP Vojvodine od 2002. utvrđeno je da

je u radu Skupštine u službenoj uporabi i hrvatski jezik, od 2003. počinje za potrebe Skupštine AP Vojvodine prevođenje određenih dokumenata i akata na hrvatski, a od 2004. pri Pokrajinskom tajništvu za propise, upravu i nacionalne zajednice prevode se javni natječaji i na hrvatski. Iste se godine imenuju i prvi sudski tumači za hrvatski jezik«, navodi se u priopćenju DSHV-a i dodaje kako je nakon usvajanja ove odluke primjena hrvatskoga na terenu, u lokalnim samoupravama, bila olakšana.

»Djelovat ćemo na jačanju primjene hrvatskoga jezika tamo gdje je to predviđeno, svjesni da se ona u najvišem pravnom aktu Pokrajine štiti i jamči«, stoji se u priopćenju DSHV-a.

Đipanov Marijanović nova zastupnica

Anita Đipanov Marijanović iz Monoštora nova je zastupnica DSHV-a u Skupštini grada Sombora. Njoj je mandat potvrđen na sjednici koja je održana u srijedu, 18. prosinca. DSHV u skupštini Grada Sombora ima dva zastupnika, a Đipanov Marijanović zastupnica je postala nakon što je **Davor Francuz** postavljen na dužnost pomoćnika gradonačelnika Grada Sombora.

Sastanak ministrice prosvjete s predstavnicima nacionalnih manjina

Unaprjeđivanje obrazovanja na jezicima manjina

Ministrica prosvjete prof. dr. **Slavica Đukić Dejanović** susrela se 12. prosinca u Palači *Srbija* s predstavnicima nacionalnih savjeta nacionalnih manjina sa željom za unaprjeđenjem obrazovanja na jezicima manjina.

»Imajući u vidu da je obrazovanje jedno od osnovnih ljudskih prava i da Ustav Srbije garantira pravo na obrazovanje svakoj osobi, Ministarstvo prosvjete je stvorilo uvjete koji pripadnicima nacionalnih manjina omogućava

predmet – materinji jezik/govor«, naglasila je ministrica.

Kada je u pitanju izborni predmet elementi s materinjim jezikom/govorom, učenicima su na raspolaganju 1.032 učeničke jedinice od kojih je 689 objavljeno po reformiranim programima nastave. Ovakav raspon modaliteta učenja, kako je istaknula Đukić Dejanović, nigdje nije razvijen u regiji pa niti šire. Također, ona je najavila kako će Ministarstvo i dalje raditi na unaprjeđivanju obrazovanja nacionalnih manjina.

Sastanku su prisustvovali i državna tajnica Ministarstva prosvjete **Aniko Jeras**, v. d. pomoćnika resornog ministarstva za unaprjeđenje ljudskih i manjinskih prava u obrazovanju **Nermin Balijsa**, kao i pomoćnica ovog ministarstva za prevenciju i zaštitu od nasilja i inkluziju osjetljivih skupina u obrazovanju doc. dr. **Snežana Vuković**, kao i predstavnici Ministarstva prosvjete nadležni za ovo područje.

Nakon uvodnih riječi ministrice i državne tajnice razgovaralo se o nacionalnoj čitanci za 3. i 4. razred osnovne škole, o standardima postignuća učenika za kraj obveznog obrazovanja i o tiskanju niskotiražnih udžbenika za narednu školsku godinu.

vaju tri modela obrazovanja i odgoja: na srpskom jeziku uz učenje materinjeg jezik/govora s elementima nacionalne kulture; kao cjelovita nastava ili dvojezično«, rekla je Đukić Dejanović i podsjetila kako se cjelovita nastava odvija na osam jezika nacionalnih manjina (albanskom, bosanskom, bugarskom, mađarskom, rusinskom, rumunjskom, slovačkom i hrvatskom jeziku, dok se 16 manjina školuje na srpskom jeziku i uči izborni predmet, a jedino se bugarska manjina opredijelila za dvojezični program).

Uz to, kako je ministrica Đukić Dejanović naglasila, u 189 ustanova obrazovanja i odgoja nastava se odvija na jednom od spomenutih jezika nacionalnih manjina.

»Obrazovanje na jezicima manjina karakterizira kontinuitet u pohađanju i procentualno to čini gotovo šest posto učeničke populacije. U aktualnoj školskoj godini osnovno obrazovanje na svom materinjem jeziku, koji je jezik nacionalne manjine, pohađa 26.888 učenika, dok srednjoškolsko obrazovanje pohađa 8.802 učenika. U školskoj 2024./25. godini 17.956 učenika pohađa izborni program materinji jezik/govor s elementima nacionalne kulture, a više od 3.100 nastavnika realizira nastavu na osam jezika nacionalnih manjina, te je posljednjih nekoliko godina angažirano 469 nastavnika koji predaju izborni

Sastanku su nazočili i predstavnici Zavoda za udžbenike, kao i predsjednici nacionalnih vijeća, odnosno predstavnici odbora za obrazovanje. Iz Hrvatskog nacionalnog vijeća sastanku je nazočila predsjednica Odbora za obrazovanje **Nataša Francuz** koja je ovom prilikom zahvalila Ministarstvu prosvjete na inicijativi susreta, koji je više nego potreban za kvalitetan rad obrazovanja na jezicima nacionalnih manjina i navela primjere dobre prakse poput kompletno prevedenih udžbenika za osnovnu školu i gimnaziju.

»Kao nacionalno vijeće, možemo se pohvaliti da imamo prevedene sve udžbenike od 1. do 8. razreda, kao i za gimnaziju. Kada su u pitanju strukovne škole, još treba nadopuniti samo stručne predmete, a oni opći su već u uporabi. Ono što bih još istaknula jest da smo ovih dana napokon dobili udžbenički komplet za 8. razred koji je povučen za vrijeme korone. Naši učenici su bili četiri godine bez tog kompleta. Stoga želim naglasiti da smo i to priveli kraju«, rekla je Francuz.

Svi predstavnici nacionalnih vijeća ovaj su sastanak ocijenili potrebnim i važnim, osobito radi izrade nacionalne čitanke za 3. i 4. razred u kojoj će biti zastupljene sve nacionalne manjine u Srbiji.

Ž. V.

Priznanje na svjetskoj razini

Animirani film Lee Vidaković kandidiran za *Oscara*

Lea Vidaković multimedijalna je umjetnica koja radi na području animiranih instalacija i proširenih medija, primjenjujući tehniku stop animacije i lutka filma. Diplomirala je na grafičkom smjeru na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu, završila studije animacije na HVO u Norveškoj, te master studije audio-vizualne umjetnosti na Kraljevskoj akademiji umjetnosti KASK, u Belgiji. Godine 2020. doktorirala je na smjeru animacije na School of Art, Design and Media na Nanyang Technological University u Singapuru. Izlagala je na brojnim skupnim i samostalnim izložbama u Hrvatskoj, Italiji, Francuskoj, Singapuru, Srbiji, Švicarskoj, Egiptu, Portugalu, Norveškoj, Crnoj Gori,

Animirani film *Obiteljski portret* Lee Vidaković (podrijetlom iz Subotice) kandidiran je za prestižnu nagradu *Oscar 2025.* u kategoriji kratkometražnog animiranog filma, objavilo je prošloga tjedna Hrvatsko društvo likovnih umjetnika (HDLU). Kandidatura je uslijedila nakon dodjele *Rigo Mora Award* za najbolji međunarodni animirani film na Filmskom festivalu u Guadalajari (Meksiko) koja mu je osigurala kvalifikaciju za *Oscara*.

Obiteljski portret je animirani film koji kroz tehniku stop animacije oslikava kompleksne obiteljske odnose na prijelazu iz zlatnog doba Austro-Ugarske u kaos koji slijedi. Od svoje premijere prikazan je na više od 120 filmskih festivala diljem svijeta, osvojivši 31 nagradu. Film je također osvojio brojne *Grand Prix* nagrade u Japanu, Njemačkoj, Estoniji, Bugarskoj i Srbiji, te prestižnu nagradu *Emile* za najbolji zvuk i glazbu. U Hrvatskoj je film bio laureat na 33. *Danima hrvatskog filma* u Karlovcu, gdje je nagrađen za najbolju režiju i scenografiju. Osim *Oscara*, *Obiteljski portret* natječe se i za prestižnu francusku nagradu *César 2025.*

»Kandidatura za *Oscara* potvrda je izuzetne umjetničke vizije i predanog rada Lee Vidaković«, objavio je HDLU.

Belgiji i Austriji, a filmovi su joj prikazani na više od 200 festivala širom svijeta. Sudjelovala je na više znanstvenih konferencija, te umjetničkih rezidencija u Austriji, Francuskoj, Češkoj, Slovačkoj i Islandu. Dobitnica je više umjetničkih i filmskih nagrada. Članica je HDLU-a, SULUV-a, SAS-a (Society of Animation Studies) i CICANT-a (Centre for Research in Applied Communication, Culture, and New Technologies). Profesorica je animacije i fotografije u animaciji na Univerzitetu Lusofona u Lisabonu.

D. B. P. / Foto: Damien Buquen

Nagrada Bibliotekarskog društva Srbije

Bernadica Ivanković

najbolja bibliotekarka Srbije

Knjižničarska savjetnica iz Gradske knjižnice u Subotici **Bernadica Ivanković** dobitnica je nagrade *Najbolji bibliotekar* za 2024. godinu koju dodjeljuje strukovna udruga Bibliotekarsko društvo Srbije (BDS). Nagrada joj je uručena 14. prosinca na godišnjoj skupštini BDS-a u Pančevu, kojom se obilježava i Dan bibliotekara Srbije.

U obrazloženju nagrade, među ostalim, stoji kako je Bernadica Ivanković prepoznata po »beskompromisnom radu na povezivanju i suradnji kolega iz regije, uz puno uvažavanje pozicije drugih«.

»Takva povezivanja su nam neophodna, jer kao profesija težimo društvu u kojem će postojati više empatije i gdje će se entuzijazam i kolegijalnost smatrati izuzetno poželjnim. Želimo više pažnje posvetiti kolegama koji rade u specifičnim uvjetima i manjinskim sredinama, da osvijetlimo njihov rad i napore koje ulažu da očuvaju i promoviraju vlastitu baštinu, istovremeno je povezujući i čineći neodvojivim dijelom zajedničkog kulturnog prostora«, navodi se.

U izjavi za *Hrvatsku riječ* Bernadica Ivanković izrazila je zahvalnost i zadovoljstvo što je na ovaj način prepoznat i priznat njezin dosadašnji, 15-godišnji rad u knjižničarstvu.

»Izuzetno sam počastvovana, nagrada je priznanje za moj dosadašnji rad ali i obveza da je u budućnosti opravdam. Zahvalna sam struci koja je prepoznala moj rad. Nagrada mi daje snagu za daljnji angažman i pokazuje da sam na dobrom putu«, izjavila je ona.

Dodala je kako svoj posao doživljava kao poziv, način života koji je ispunjava u svakom smislu.

»Radujem se svakom novom danu i projektu koji može ovaj

svijet učiniti boljim, a knjižničari to doista mogu. Knjižničari su jedna velika obitelj, prepoznatljiva diljem svijeta. To su ljudi koji doista mogu učiniti čuda. Rado se i lako umrežavaju, povezuju i pomažu. Zahvaljujem se svim ko-

risnicima naše knjižnice, kolegama, suradnicima i Gradskoj knjižnici koja mi je omogućila realizirati programe i aktivnosti po kojima sam postala prepoznatljiva. Nadam se da ću ih i nastaviti. Također, drago mi je da su moju kandidaturu podržali i Međunarodna federacija knjižničarskih udruga i institucija (IFLA), kao i kolege iz Hrvatske i Hong Konga«, navodi Ivanković.

Prijedlog da Bernadica Ivanković dobije ovu nagradu zajednički su sačinile njezine kolegice **Elizabeta Georgiev**, **Jasna Brkić**, **Katarina Novaković**, **Dragana Božić** i **Jelena Kalajdžija**.

D. B. P.

Božićni koncert HKPD-a *Matija Gubec* iz Tavankuta

Folklor u znaku darivanja

će domove u Tavankutu. Sve što se daruje *betlemarima* bit će usmjereno u karitativne svrhe tavankutske župe, kako bi se pomoglo obiteljima u potrebi tijekom blagdan-skih dana.

Posjetitelji su ostatak koncerta proveli uz tradicionalne igre iz Baranje, Slavonije, Bačke, Banata i Like.

Koncert je otvorila najmlađa folklorna skupina s koreografijom *Igre iz Slavonije*, dok su najveći pljesak dobili oni najstariji s koreografijama *Baranje*, *Like* i *Šote*. Najstarija skupina je i zatvorila koncert s prepoznatljivim *Bunjevačkim igrama*, nakon čega je uslijedilo zajedničko izvođenje božićne pjesme *Svim na zemlji*, skupa s *betlemarima*.

Gosti iz Subotice

Osim domaćina, nastupili su i gosti iz KUD-a *Mladost 1947* iz Subotice koji su se predstavili s koreografijom *Igre beogradske posavine*. Društvo je osnovano 2023. godine s ciljem očuvanja imena i naslijeđa nekadašnjeg OKUD-a *Mladost*, jednog od najstarijih KUD-ova, koje je prepoznato po očuvanju kulturne baštine multietničke Vojvodine. Njeguju kulturno naslijeđe Subotice i njezine multikulturalne zajednice. Umjetnički rukovoditelj KUD-a je **Nemanja Marković**.

Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo *Matija Gubec* iz Tavankuta priredilo je 14. prosinca u Domu kulture Božićni koncert svog folklornog odsjeka. Koncert je bio humanitarnog karaktera, a sva prikupljena sredstva bila su namijenjena prijateljskom društvu – KPD-u *Matija Gubec* Bako-vići – Fojnica iz Bosne i Hercegovine koje je pogođeno ovogodišnjim poplavama u tom kraju.

Betlemari za početak

Na početku programa posjetitelji su mogli vidjeti obnovljeni običaj *betlemara*, koji je od zaborava sačuvao etnološki odjel Društva na čelu s **Ivicom Dulićem**. Kako je najavljeno, *betlemari* će biti prisutni i na misi polnoćki, a tijekom adventa obilaziti

Voditeljica srednje folklorne skupine HKPD-a **Matija Gubec Milica Tumbas** kaže kako su Božićni koncert pripremali mjesecima, kako plesački tako i pjevački dio.

»Šota koju smo igrali je već postojana koreografija, ali mogu reći kako je bila pomalo zaboravljena, to je recimo nešto što bismo mogli reći da je novije u repertoaru. Drago mi je što je publika bila zadovoljna, s naše strane bilo je odlično. Naravno, uvijek može bolje, težimo k tome da budemo najbolji, ali u suštini zadovoljni smo rezultatima«, rekla je Milica Tumbas.

Božićni koncert dio je projekta *Bogatstvo različitosti CroZ Srbiju*, koji je podržan od Kabineta ministra za pomirenje, regionalnu suradnju i društvenu stabilnost Srbije **Usame Zukorlića**, s ciljem upoznavanja i prikaza bogate kulturne baštine koja se čuva i prakticira na ovim prostorima.

Događaju su nazočili i ministar za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog **Tomislav Žigmanov**, u ime kabineta ministra bez portfelja zaduženog za područje pomirenja, regionalne saradnje i društvene stabilnosti **Darko Baštovanović**, konzul savjetnik Republike Hrvatske u Subotici **Zdravko Vincelj**, članica Gradskog vijeća zadužena za područje kulture **Milanku Kostić** te župnik **Marijan Vukov**.

Također, koncert folkloriša dio je programa *Advent u Tavankutu*, koji je započeo 30. studenog paljenjem prve adventske svijeće. Posljednji adventski događaj bit će sutra (subota, 21. prosinca) na etno salašu *Balažević* u 18 sati. Na programu je paljenje četvrte adventske svijeće, uz još jedan božićni vašar.

Ivan Benčik

Dar Vukovarsko-srijemske županije

Tambure za hrtkovačku udruhu

U Hrtkovcima je prošloga tjedna upriličena svečana primopredaja tambura za sastav koji djeluje unutar tamošnjeg HKD-a **Dr. Nikola Dogan**. U pitanju je donacija Vukovarsko-srijemske županije. Ova donacija osigurana je kao plod kontinuirane suradnje između Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, spomenute županije i HDZ-a iz Vinkovaca. Županijski centar za pru-

žanje usluga u zajednici poduzeo je sve aktivnosti kako bi se donacija osigurala. Plan je da se još jedan dio tambura osigura kroz dotaciju Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata sa sjedištem u Zagrebu.

Predsjedniku hrtkovačke udruge **Mirku Pauliću** u ime županije instrumente su uručili **Nikolina Beljo** i **Mario Šarić**. Predaja instrumenata upriličena je na obilježavanje druge obljetnice postojanja i rada HKD-a **Dr. Nikola Dogan**. Kako je istaknuto, donacija je realizirana u kratkom roku, jer je dogovarana na 200. obljetnici župe u Hrtkovcima.

Ovom prigodom održana je i komemoracija i molitva za dr. **Nikolu Dogana** kod spomen-ploče koja je 2022. postavljena u mjesnoj crkvi sv. Klementa.

Inače, plan je da se još jedan dio tambura osigura kroz dotaciju Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata sa sjedištem u Zagrebu.

H. R.

HRVATSKO KULTURNO PROSVJETNO
DRUŠTVO "ĐURĐIN" I ŽUPA SVETI
JOSIP RADNIK

POZIVAJU VAS NA
TIHU NOĆ U ĐURĐINU

PONEDJELJAK
23. PROSINCA 2024.
18 SATI U ŽUPNOJ DVORANI

PROGRAM:

PJESME I IGROKAZ DJECE I MLADIH
IZLOŽBA BOŽIČNJAKA
DRUŽENJE UZ KUHANO VINO, ČAJ I
MEDENJAKE

MOGUĆNOST KUPOVINE NABOŽNIH
PREDMETA - "HILDEGARD SUBOTICA"

BOŽIĆNI KONCERT

SVIH ŽUPNIH ZBOROVA
SRIJEMSKJE BISKUPIJE

Švim na zemlji, mir veselje...

CRKVA SV. JURJA, PETROVARADIN

29.12.2024. U 18H

Tragovi hrvatskih kipara u Srbiji

Hrvatski kipari i njihova djela u javnom prostoru u Srbiji tema su zidnog i stolnog kalendara za 2025. godinu u čijoj izradi i objavi zajednički sudjeluju hrvatske profesionalne institucije i organizacije: Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, Novinsko-izdavačka ustanova *Hrvatska riječ*, Hrvatsko nacionalno vijeće i Demokratski savez Hrvata u Vojvodini.

Kalendar za 2025. godinu prikazuje bogato umjetničko naslijeđe te prožimanja hrvatske i srpske kulture u segmentu spomeničke materijalne kulturne baštine Republike Srbije. Na kalendarskim listovima predstavljeni su radovi hrvatskih kipara rođenih na području Republike Hrvatske kao i onih iz Republike Srbije. Najveći dio spomeničke baštine nastao je tijekom zajedničke države putem državnih narudžbi što je rezultiralo velikim brojem spomenika, poprsja, kipova znamenitih povijesnih ličnosti ili skulptura s dekorativnom funkcijom. Javna spomenička baština krasi ulice, trgove i parkove naših gradova i sela te se ovim kalendarom dodatno pokazuje značaj i utjecaj hrvatskih kipara na njihov izgled.

U kalendar su uvrštena djela kipara **Ivana Sabolića**, **Tome Rosandića**, **Rudolfa Valdeca**, **Petra Pallavicinija**, **Neste Orčića**, **Frane Kršinića**, **Ane Bešlić**, **Antuna Augustinčića**, **Ivana Meštrovića** i **Vanje Radauša**. U izradi ovoga kalendara sudjelovali su ravnateljica ZKVH-

a **Katarina Čeliković**, stručni suradnik u Zavodu **Branimir Kopilović** te dizajner **Darko Vuković**.

Uz katolički kalendar, označeni su svi blagdani i praznici koji se slave i obilježavaju u Srbiji i Hrvatskoj, kao i praznici hrvatske zajednice u Srbiji. Kalendar će biti podijeljen svim hrvatskim udrugama kulture za daljnju distribuciju na područjima na kojima se udruge nalaze, a pojedinci ga u Subotici mogu dobiti u uredu Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata na adresi Laze Mamužića 22.

Projekt izrade i tiska kalendara proveden je uz financijsku potporu Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

H. R.

Božićni koncert u Monoštoru

MONOŠTOR – KUDH *Bodrog* priređuje Božićni koncert pod nazivom *Srtna noć je prispila* koji će biti održan sutra (subota, 21. prosinca) u crkvi svetih Petra i Pavla u Monoštoru. Početak je u 18 sati.

U vrijeme predblagdanskog ozračja *Bodrog* želi darovati trenutke ispunjene radošću i pučkim popijevkama, onakvima kakve su izvodili naši stari, navodi se u najavi.

Božićni koncert STO-a i solista

SUBOTICA – Subotički tamburaški orkestar priređuje Božićni koncert koji će biti održan u ponedjeljak, 23. prosinca, u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici. Na programu su tradicionalne i popularne božićne melodije. Nastupit će i vokalni solisti **Antonija Dulić**, **Marija Kováč**, **Bojan Bukvić** i **Martina Cvijin**, dječji zbor župe Uskrsnuće Isusovo i **Filip Čeliković** (klavir). Specijalni gost koncerta je Ženski vokalni sastav *Res miranda* iz Novog Sada.

Cijena karte je 500 dinara. Karte se mogu kupiti u prodavaonici *Pivčiji salaš* (Strossmayerova 20) ili na ulazu prije koncerta. Rezervacija karata moguća je na telefon: 064/275-43-74.

Božićni koncert u subotičkoj katedrali

SUBOTICA – 34. tradicionalni božićni koncert Katedralnog zbora *Albe Vidaković* bit će održan u četvrtak, 26. prosinca, u subotičkoj katedrali sv. Terezije Avilske, s početkom u 19.30 sati. Osim zbora, sudjeluju **Aleksandra Ušumović** (sopranistica), **Lucija Vukov** (flauta),

Kristina Stankov (flauta), **Mihály Szűcs** (fagot), **Kornelije Vizin** (orgulje) i Subotički tamburaški orkestar. Na programu su djela **Couperina**, **Prepreka**, **Vejkovića**, te božićne skladbe iz Bačke, Hrvatske i Mađarske. Dirigent je **Miroslav Stantić**. Ulaz je besplatan.

Novi broj *Nade*

SRIJEMSKA MITROVICA – Iz tiska je izašao novi dvobroj informativno-pastoralnog lista Srijemske biskupije *Nada*. Novi broj donosi puno događanja iz te biskupije i

sveopće Crkve. Novi broj *Nade* dostupan je u župama, ili se možete javiti na mail Tiskovnog ureda biskupije: info@srijembiskupija.rs.

Hrvatska čitaonica Fischer

Provedite sa nama
Božić u Surčinu

27.11.2024. Izrada adventskog venca u porti
RKT crkve Presveto Trojstvo u Surčinu

15.12.2024. 10h Otvorenje božićne izložbe
Kreativne sekcije

22.12.2024. 10h Otvorenje izložbe božićnog žita

05.01.2025. 17h Godišnji susret Betlemaša

12.01.2025. 17 h Božićni koncert

Vojvodanska 283, Surčin

Središnji državni ured za Hrvate izvan R. Hrvatske

Književni salon u Subotici

Tiha melodija stihova i nota

Gost salona bio je Nemanja Nešić koji pokraj muzike na svoje, sklada i na stihove pjesnika koje voli

Skladatelj i kantautor iz Novog Sada **Nemanja Nešić** bio je gost prosinačkog *Književnog salona* koji je održan u utorak, 17. prosinca, u HKC-u *Bunjevačko kolo* u Subotici. Naslovljen *Pjesnici s muzikom*, salon je u prvom dijelu publici ponudio uglazbljene stihove poznatih hrvatskih pjesnika (**Dobriše Cesarića, Enesa Kiševića, A. B. Šimića, Tina Ujevića, A. G. Matoša...**) dok smo u drugom imali prilike čuti Nešićeve autorske pjesme.

Kompozitor, kantautor, pjesnik

Nemanja Nešić (Subotica, 1976.) diplomirani je kompozitor i kantautor koji živi i radi u Novom Sadu. Završio je Akademiju umjetnosti, smjer kompozicija i dirigiranje. Kao autor, tijekom devedesetih i dvijetisućitih godina vodio je bendove *Revir* i *Mali princ* s kojima potpisuje ukupno pet muzičkih izdanja. Od 2016. godine nastupa kao kantautor, ali i komponira muziku na stihove pjesnika koje voli. Snimio je više glazbenih albuma, od toga dva kantautorska. Potpisuje više albuma i singlova kao aranžer, producent i instrumentalist, a piše i glazbu za kazalište, televiziju i za djecu. Bavi se i poezijom.

Osim već spomenutih, Nešić sklada i na stihove **Miloša Crnjanskog, Vladislava Petkovića Disa, Miroslava Antića, Pere Zupca, Jovana Dučića, Vjekoslava Majera, Miroslava Krležu, Tomislava Domovića, Ivana Gorana Kovačića, Vitomira Vita Nikolića, Branka Čopića** i mnogih drugih. Surađuje sa zagrebačkim *Croatia recordsom* a rezultat toga su i dva albuma: *Sve što slutnja šapne* (pjesme sa stihovima Dobriše Cesarića) i *Valovi* (pjesme na stihove Enesa Kiševića).

Vanvremenska šansona

Nešić se najuspjelije snalazi u žanru šansone koju smatra vanvremenskom glazbom, poput klasike.

»Na prostoru bivše države šansonom su se s uspjehom bavili **Arsen Dedić** i **Hrvoje Hegedušić**, koji je i danas 'na ovoj obali' unatoč pozamašnim godinama. Uz francuske šansongjere, oni su mi od ranih dana bili zvijezda vodilja. Mene je poezija, kao grana umjetnosti, uvijek privlačila i smatrao sam je srodnom muzici, ali opet s nekom namjerom da način na koji pišem muziku nikako ne ugrozi stihove. Odnosno, da joj služi, bude podloga koja će joj donijeti vrijednost više. Mislim da je šansona jedan

od najboljih žanrova gdje pjevanu poeziju možete iznijeti«, kaže Nešić ističući kako je, baveći se glazbom, neke od svojih uzora uspio i upoznati.

Nešić sudjeluje na brojnim glazbenim i književnim festivalima u regiji. Među ostalim, redoviti je sudionik zagrebačkog *Chansonfesta* a 2022. nastupio je na *Marko Polo festu* na Korčuli i osvojio treću nagradu stručnog žirija.

Prijateljujući s pjesnicima

Književni salon otvorila je pjesnikinja **Nevena Mlinko** najavljujući susret riječi i glazbe »poput dva dobra stara znanca, prepoznajući jedno drugo po tihoj melodiji duše«.

»Nemanja Nešić – pjesnik, skladatelj i kantautor – dolazi nam upravo s lakoćom kojom se susreću prijatelji: kao što se stih i nota prirodno nadopunjuju, kao što poezija traži glazbu da bi prodisala, a glazba stihove da bi progovorila«, rekla je Mlinko.

Podsjetila je i kako Nešić ove godine obilježava trideset godina rada:

»Njegova djela – petnaest diskografskih izdanja, četiri knjige poezije, nebrojeni aranžmani i pjesme – svjedoče o

tome kako se umjetnost živi, ne kao zanat, nego kao zov srca. I premda je njegov unutarnji rockerski plamen još uvijek živ, najduže se zadržao u šansoni: slojevitoj, toploj, iskrenoj poput prijateljskog razgovora (...) Večeras smo se okupili jer biramo isto društvo koje godinama unazad bira i naš gost Nemanja Nešić, a to su pjesnici! Prijateljujući s pjesnicima, postao im je nalik – postao je čuđenje u

svijetu, kako veli **Antun Branko Šimić**, i iznjedrio svoje lirske svjetove u prožimanju književnosti i glazbe, pjevajući o najvažnijim i najsnažnijim emocijama i temama, poput ljubavi i smrti, tako prirodno, nepatvoreno, jasno i lijepo.

Organizatori *Književnog salona* su Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata i NIU *Hrvatska riječ*.

H. R.

Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske

Natječaj za studentske stipendije

Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske objavio je Javni natječaj za dodjelu stipendija studentima – pripadnicima hrvatskog naroda izvan Republike Hrvatske, za akademsku 2024./2025. godinu. Ured je za ovu akademsku godinu dodatno povećao broj stipendija te će studentima – pripadnicima hrvatskog naroda izvan Hrvatske biti dodijeljeno 2000 stipendija za akademsku godinu 2024./2025. Od toga 300 stipendija ide za studij u Republici Hrvatskoj (200 stipendija za pripadnike hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini, 60 stipendija za pripadnike hrvatske nacionalne manjine i 40 stipendija za pripadnike hrvatskog iseljeničtva), 1500 stipendija za studij u Bosni i Hercegovini, 30 stipendija za studij u Crnoj Gori, 5 stipendija za studij u Republici Kosovo, 15 stipendija za studij u Republici Sjevernoj Makedoniji i 150 stipendija za studij u Republici Srbiji. Stipendije se dodjeljuju studentima za jednu akademsku godinu jednokratno, odnosno za razdoblje od 10 mjeseci u mjesečnom iznosu od 175 eura. Pravo sudjelovanja na Javnom natječaju imaju studenti – pripadnici hrvatskog naroda izvan Republike Hrvatske, koji su upisani u statusu redovitog studenta na javnim visokim učilištima u Republici Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori, Republici Kosovo, Republici Sjevernoj Makedoniji i Republici Srbiji, sukladno član-

ku 2. Pravilnika o stipendiranju studenata – pripadnika hrvatskog naroda izvan Republike Hrvatske (»Narodne novine«, broj 126/17, 124/19, 138/21 i 145/23). Prijava na Javni natječaj obvezno se podnosi u elektroničkom (sva dokumentacija) i papirnatom obliku (Izjava prijavitelja o točnosti podataka, ovjerena potpisom studenta/ice, izvornik).

Rok za podnošenje prijava u elektroničkom i papirnatom obliku je do 17. siječnja 2025. godine. Za sve dodatne informacije vezane uz Javni natječaj prijavitelji mogu poslati pisani upit do isteka roka za podnošenje prijava na adresu e-pošte: stipendije@hrvatiizvanrh.hr. Opširnije na: www.hrvatiizvanrh.gov.hr.

Godišnja izložba slika HLU-a CroArt iz Subotice

Panonska priča u bojama

Godišnja izložba slika subotičke Hrvatske likovne udruge *CroArt* otvorena je 16. prosinca u Galeriji Otvorenog sveučilišta u Subotici. Na njoj su predstavljeni radovi članova Udruge i njihovih gostiju nastali na 11. sazivu umjetničke kolonije *Panon-Subotica* koja je održana 22. i 23. lipnja ove godine u Studentskom odmaralištu na Paliću.

Udruga *CroArt* broji 35 članova, od kojih su 28 slikari, a ostali su ljubitelji likovne umjetnosti i velika potpora radu Udruge. Na ovoj je izložbi izloženo 28 slika članova te 10 slika gostiju iz Mađarske, Hrvatske, udruge *Bel-art* iz Bélišća te slikara-umjetnika iz Srbije.

Predsjednica HLU-a *CroArt* **Nela Horvat** ovom je prigodom podsjetila kako je na 11. sazivu umjetničke kolo-

nije *Panon-Subotica* 38 autora tijekom dva dana naslikalo 48 umjetničkih djela rađenih u različitim tehnikama, formatima, materijalima, stilovima.

»Slikale su se apstrakcije, pejzaži, portreti, radila se keramika i skulptura. Jačina, snaga, borbenost, slobodni potezi četkom, špaklom, olovkom, pastelom, voskom, s intenzivnim koloritom, od nas traže da se zaustavimo pored svakog djela. Ovu koloniju i izložbu veže i spaja nit. Nit ljubavi prema umjetnosti, slikanju, razmjenjivanju iskustava, sklapanju novih prijateljstava i druženju umjetnika u Panonskoj ravnici iz tri države i tri udruge stvarajući jednu panonsku priču«, rekla je Horvat.

Izložbu je otvorila predsjednica Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća **Karolina Bašić** navodeći među

ostalim kako izloženi radovi svjedoče o posvećenosti autora koji su, kroz boje, oblike i linije utkali svoje emocije, misli i duhovna promišljanja.

»Kao što advent poziva na zajedništvo, i ova izložba okuplja različite umjetnike i gledatelje, spajajući nas u trenutku ljepote i tišine koja prožima dušu. Neka ova djela budu izvor mira i nadahnuća, podsjećajući nas na važnost trenutaka koje provodimo zajedno u radosti stvaranja i dijeljenja«, rekla je Bašić.

Nazočnima su se ovom prigodom obratili i povjesničar umjetnosti **Branimir Kopilović**, konzul-savjetnik u Generalnom konzulatu Republike Hrvatske u Subotici **Zdravko Vincelj**, a u programu otvorenja sudjelovali su član Književno-teatarskog kružoka HKC-a *Bunjevačko kolo* **Zoltan Sič** (poezija) te dječji tamburaški orkestar HGU-a *Festival bunjevački pisama* pod ravnanjem prof. **Mire Temunović**.

Izložba se može pogledati do 30. prosinca.

I. P. S.

Izložba u Monoštoru

Obiteljski portreti sjećanja

U vanjskom i unutarnjem prostoru kuće časnih sestara u Monoštoru u nedjelju, 15. prosinca, otvorena je izložba fotografija pod nazivom »Kultura u obiteljskom portretu sjećanja«. Autor fotografija je **Đorđe Radev**, dok je realizaciju projekta radila **Miljana Kovač Gladović**. Izložba je nastala kao niz projektnih aktivnosti posljednjih godina financiranih od Grada Sombora i Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

»Blagdani su i pravo vrijeme za stvaranje i njegovanje obiteljskih tradicija i sjećanja. Da bi nešto postalo tradicija

potrebno je ponavljanje. Roditelji sa svojom djecom ponavljaju rituale iz svog djetinjstva koje su njih naučili roditelji. Tako dijete postaje dio obiteljske tradicije i kod njih se razvija osjećaj pripadnosti. Djecu treba učiti da život čine jednostavni trenuci s obitelji«, rekla je predsjednica KUDH-a **Bodrog Anita Đipanov Marijanović**.

Izložba fotografija bit će otvorena do kraja siječnja 2025. godine.

I. B.

Otvorenja jubilarne 2025. godine

Punina oprosta

Odsjek za temeljna pitanja evangelizacije u svijetu Dikasterija za evangelizaciju je još u kolovozu pokrenuo pitanje mogućnosti otvaranja Svetih vrata u prvolstolnim crkvama, u međunarodnim i nacionalnim svetištim, kao i u drugim bogoslužnim mjestima od posebnog značenja kao i načine na koji bi se to odvijalo.

U vezi s tim, kako navodi *Vatican news*, uz najveću osjetljivost prema pastoralnim i pobožnim razlozima koji se možda kriju iza te hvalevrijedne težnje, ipak se smatra potrebnim podsjetiti na jasne upute koje je Sveti Otac dao u buli proglašenja Jubileja 2025., *Spes non confundit*. Tu se navode kao Sveta vrata ona koja su u bazilici svetog Petra i ostalih triju papinskih bazilika: svetog Ivana Lateranskog (San Giovanni in Laterano), svete Marije Velike (Santa Maria Maggiore) i svetog Pavla izvan zidina (San Paolo fuori le Mura) (usp. br. 6), uz iznimku želje koju je izrazio Sveti Otac da osobno želi otvoriti Sveta vrata u jednom od zatvora, »kako bih zatvorenicima pružio konkretan znak blizine« (usp. br. 10).

Dobro je poznato da je poseban i prepoznatljiv znak Jubilarne godine, kako se prenosi još od prvog Jubileja godine

1300., oprost kojim se »želi izraziti puninu Božjeg oprosta, koje ne poznaje granice«, sakramentom pokore i znakovima ljubavi i nade.

Stoga, kako je sveti Otac pozvao, svi su pozvani uzeti za uporišnu točku i držati se onoga na što se upućuje Dekretom u svezi pojedinih mjesta i različitih modaliteta, navodi se u priopćenju Odsjeka za temeljna pitanja evangelizacije Dikasterija za evangelizaciju koje je objavio Tiskovni ured Svete Stolice.

Tako će papa **Franjo** 24. prosinca, na Badnjak službeno otvoriti Jubilej u Rimu, kada će u 19 sati slaviti svetu misu na Trgu sv. Petra, a zatim će predvoditi obred otvaranja Svetih vrata na koja će on sam prvi ući. Na blagdan Sv. Stjepana prvomučenika papa Franjo će otvoriti Sveta vrata u zatvoru Rebibbia, smještenom južno od Rima, kao znak blizine sa zatvorenicima, dok će 29. prosinca otvoriti Sveta vrata na katedrali sv. Ivana Lateranskog. Istoga dana bit će otvorenje Jubilarne godine u katedralama diljem svijeta.

Srijemski biskup **Fabijan Svalina** izdao je ovom prigodom okružnicu svim svećenicima, redovnicima i vjernici-

Humanitarni adventski vašar u Vajskoj

Župa sv. Jurja iz Vajske i župa sv. Ilije iz Bođana i ove godine organizirali su humanitarni adventski vašar, kojega je prije šest godina pokrenuo tadašnji župnik vlč. **Vinko Cvijin**. Tadašnji župnikov prijedlog bio je da sva prikupljena sredstva idu za pomoć nezbrinutoj djeci *Kolijevke* u Subotici.

Prvi humanitarni vašar organiziran je 2019. godine, no uslijedila je pauza zbog korone. Sljedeće dvije godine sve prikupljeno darovano je obiteljima u potrebi u Vajskoj i Bođanima, a ove godine ponovno će sve prikupljeno biti darovano djeci u *Kolijevki*.

Zajedništvo koje su pokazali mještani upotpunili su i gosti *Creativa* iz Hrtkovaca, Nikinaca i Platičeva koji već drugu godinu dolaze na ovaj vašar i daruju sva sredstva za spomenutu pomoć.

Program je započeo u crkvi sv. Jurja u Vajskoj, a u programu su sudjelovala djeca iz Literarno-muzičke udruge *Sveti Sava* iz Vajske i djeca iz HKU-a *Antun Sorgg* koja su za ovu prigodu formirala dječji župni zbor, a uvježbavala ih je **Elizabeta Balog**. Na samo početku programa župnik **Goran Vilov** pozdravio je sve goste i pročitao misao uz treću adventsku nedjelju. Uslijedila je duhovna

meditacija vezana uz adventsko vrijeme, vrijeme bdjenja i iščekivanja, a čitali su je župnik Vilov i sakristanka **Ama-lija Šimunović**, te je prigodnu recitaciju pročitala **Elma Šapčanin**.

ma Srijemske biskupije o otvaranju Sve-
te jubilejske godine 2025. u Srijemskoj
biskupiji. Kao oprosne jubilejske crkve
proglasio je, uz katedralu-manju bazi-
liku sv. Dimitrija, đakona i mučenika u
Srijemskoj Mitrovici i proštenišnu crkvu
biskupijskog svetišta Gospe Snježne na
Tekijama, gdje će otvaranje Jubileja biti
uz proslavu Dana bolesnika u veljači.

Središnje slavlje otvaranja Jubileja bit
će uoči slavlja svetkovine Svete Obitelji,
u katedrali sv. Dimitrija, đakona i muče-
nika, u subotu, 28. prosinca, u 17 sati, u
zajedništvu sa svećenicima i vjernicima
iz cijele Srijemske biskupije.

U Subotičkoj biskupiji biskup **Franjo
Fazekas** će Svetu godinu otvoriti 29. pro-
sinca u subotičkoj katedrali sv. Terezije
Avilske u Subotici, s početkom u 18 sati.

Jubilarna godina u Beogradskoj nad-
biskupiji bit će svečano otvorena 29.
prosina u beogradskoj katedrali Uzne-
senja Blažene Djevice Marije u 9 sati.
Svečanost će predvoditi kardinal **La-
dislav Nemet SVD**.

Biskupi pozivaju svećenike, redovnike,
redovnice, kao i sve vjernike da se uklju-
če i budu dio Jubileja 2025. godine.

Ž. V.

Slijedilo je druženje uz bogatu
ponudu, a svemu tome su doprini-
jeli brojni sponzori i donatori koji su
omogućili da se uz zajedništvo i za-
bavu može pomoći drugima.

A. Š.

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Završetak božićne priprave

Vjera je pokretač svega

Kao što je naš put obraćenja i pri-
prave na početku došašća proiste-
kao iz naše vjere i želje da susret-
nemo Krista, tako nas ista ta vjera
sada drži budnima i ustrajnama oko
istog nastojanja. Jer, vjera je izvor
naše snage i naše želje da postane-
mo slični Kristu. Ona nas pokreće u
nastojanju da Božić slavimo drukči-
je od onoga kako svijet nameće, da
pripremimo svoja srca kako bi se u
njima mogao roditi Krist, a ne da ih
ostavimo zatvorena i u tami, kako
bismo postigli sve one izvanjske pri-
preme koje su u velikoj mjeri izgubile
dodir s istinskom proslavom Božića.

U ovonedjeljnom Evanđelju susre-
ću se Marija i Elizabeta. U tom susre-
tu Elizabeta prepoznaje svoju rođaku
kao majku Gospodinovu. Ona tada
govori: »Blažena ti što povjerova da
će se ispuniti što ti je rečeno od Gos-
podina!« (Lk 1,45). Vjera je temelj
svega. Marija je povjerovala Gospo-
dinu te se potpuno predala u njego-
ve ruke. Tako je Spasitelj došao na
ovaj svijet i donio spasenje svim lju-
dima. Vjera je Mariji donijela mnogo
blagoslova, ali joj nije život pretvorila
u bajku. Na mnoge je nevolje naišla
upravo zbog svoje vjere, ali uvijek je
uz sebe imala Gospodinovu pomoć i
zaštitu. Njena vjera uzor nam je da ne
sustajemo nego da kad je najteže još
snažnije vjerujemo. Nijedna nevolja
nije znak da nas je Gospodin napu-
stio nego je znak da je tada još više s
nama, kao što je bio uz Mariju.

Stoga u ovim danima koji su osta-
li do Božića nastojmo još snažnije
oko svoje priprave, učinimo svoje
srce dostojnim stanom za Gospo-
dina. Ne dozvolimo da nas išta u
tome poljulja i odvraća nas od želje
da se u dubini svoje duše susret-
nemo sa svojim Spasiteljem. Božić
se događa u nama, ako smo za to
spremni, a onda od toga dolazi sva
ljepota i toplina ovog blagdana koju
osjetimo i koju volimo.

Ustrajati do kraja

Četvrta je nedjelja došašća, osta-
lo je još samo nekoliko dana do Bo-
žića. Sve vrste priprema ovih naših
zemaljskih za proslavu blagdana
su na vrhuncu, kao i uzbuđenje
koje ova atmosfera sa sobom nosi.
Praznična euforija prepravila nas je
u potpunosti. Koliko god se čovjek
trudio ne podleći komercijalizaciji
Božića, teško odolijeva jer je utjecaj
medija i cijelog društva sve snažniji.
I dok ono svjetovno ulazi u najljepšu
završnicu, duhovno smo sve umor-
niji. Sve je teže ustajati na zornice,
jer je umor sve veći, molitve i odri-
canja, trud oko svoje promjene, sve
nam to teže pada, jer kako vrijeme
prolazi osjećamo se iscrpljeni, neki
možda odustaju jer od svega što
treba učiniti za nadolazeći blagdan
nemaju više vremena ni snage.
Ipak, ne treba popustiti sada kada
je zamor nastupio, na samom pra-
gu susreta s Novorođenim treba
dati svoj maksimum. U tome se i
ogleda snaga našeg kršćanskog
duha kao i ljubav prema Gospodi-
nu: dati mu svoje posljednje atome
snage, ustrajati u duhovnosti kada
je najteže, dati sve od sebe onda
kada mislimo da ne možemo više
i da ne ide. To potpuno predanje i
ustrajnost u nastojanju oko rada na
sebi i približavanja Kristu čini nas
sposobnima za prihvaćanje radosti
koju donosi slavlje Božića.

Božićni koncert u Zemunu

Odjek glazbene tradicije

U organizaciji Zajednice Hrvata Zemuna Ilija Okrugić u crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije u Zemunu 14. prosinca održan je Božićni koncert pjevačkog zbora *Odjek*.

Predsjednik zemunske udruge **Branko Kajić** pozdravio je publiku te podsjetio na značaj postojanja zbora *Odjek* koji svojim pjevanjem duhovnog i svjetovnog programa nastoji njegovati kulturu i tradiciju Hrvata u Zemunu. Predvođen dirigenticom **Ninom Fuštar** i uz klavirsku pratnju **Zorana Đorđevića**, zbor je izveo više kompozicija: *Adeste fideles*,

Radujte se narodi, U to vrijeme godišta, Tiha noć, Tu scendi dalle stelle, Kaj se vam zdi, Mesija će doć, Nell apparir del sempiterno sole, Misao svijeta, Božić blagi dan, Noć ova, Bijeli Božić i Zvončići. Gost koncerta bio je **Milija Ćirović** koji se predstavio pjesmom *Vergin tutto amo F. Durantea*.

Pokrovitelji koncerta bili su Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske, Hrvatsko nacionalno vijeće, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, Osječko-baranjska županija i Gradska općina Zemun.

S. D.

Pokrajinsko tajništvo za urbanizam i zaštitu okoliša, temeljem članka 25. Zakona o procjeni utjecaja na okoliš (*Službeni glasnik RS*, br. 135/04 i 36/09) objavljuje

OBAVIJEST

o donošenju rješenja o davanju suglasnosti na Studiju o procjeni utjecaja na okoliš

Nadležno tijelo obavještava javnost da je 17. 12. 2024. godine donijeto Rješenje o davanju suglasnosti na Studiju o procjeni utjecaja na okoliš Projekta eksploatacije pijeska kao građevinskog materijala iz ležišta »Čavolj« kod Subotice, nositelja projekta PD »MAJNAM PRO« – doo Subotica, Ulica Vladimira Majakovskog 23/2, Subotica.

Rješenje o davanju suglasnosti donijeto je na temelju prijedloga odluke koji je sastavni dio Izveštaja tehničke komisije kao i uvidom u dostavljenu dokumentaciju, kojom je konstatirano da predmetni projekt svojom realizacijom neće imati negativnih utjecaja na okoliš ukoliko se ispoštuju propisane mjere zaštite.

Radi zaštite činitelja okoliša, nositelj projekta dužan je osigurati uvjete i provesti mjere definirane poglavljem 8.0 Studije o procjeni utjecaja na okoliš, kao i osigurati izvršavanje programa praćenja utjecaja na okoliš, predviđenog poglavljem 9.0 Studije o procjeni utjecaja na okoliš.

Rješenje o davanju suglasnosti na studiju o procjeni utjecaja na okoliš je konačno u upravnom postupku. Protiv ovog rješenja može se pokrenuti upravni spor pred Upravnim sudom u Beogradu u roku od 30 dana od dana objavljivanja ove obavijesti.

Božićna izložba u Surčinu

Ljepota stvaranja

U organizaciji Kreativne sekcije Hrvatske čitaonice Fischer u Surčinu je 15. prosinca održana Božićna izložba. Izložba je dio tradicionalne manifestacije *Božić u Surčinu* koja je ove godine počela izradom adventskog vijenca u porti crkve Presvetog Trojstva 27. studenog, a bit će nastavljena izložbom božićnog žita 22. prosinca te prikazom običaja *Susret betlemaša* 5. siječnja. Manifestacija se završava Božićnim koncertom 12. siječnja.

Članovi kreativne sekcije surčinske udruge deveti put organiziraju Božićnu izložbu. Svojim kreativnim radovima unijeli su komadić svog srca, svoju inspiraciju i želje da u ljudima probude ljepotu i toplinu. Svaki rad je mala priča o radosti, stvaranju i inspiraciji Božića i zajedničkoj želji da uljepšaju svijet oko sebe.

»Božićna izložba koju organizira kreativna sekcija surčinske udruge je događaj kojim se već devetu godinu u kontinuitetu trudimo negovati tradiciju, ljepotu stvaranja, kreativnost i prije svega zajedništvo. Ovo je posebna prilika da pokažemo kako male stvari stvorene s ljubavlju mogu biti veoma velike u prenošenju božićnog duha. Izloženi radovi nešto su što govori o emocijama, o radosti stvaranja, o djeliću srca koje naši članovi unose u ove radove kako bi prenijeli božićni duh«, istaknula je voditeljica kreativne sekcije **Veronika Živanović** i dodala da su radovi izrađeni kao i prethodnih godina različitim tehnikama.

»Ove godine primjećuje se interesiranje za izradu predmeta od drveta. Izložbom šaljemo poruku da je nismo osmislili samo da bude dar za oko našim sugrađanima i posjetiteljima, već i dar za srce. U ovom prostoru ne samo da se mogu vidjeti lijepi kreativni radovi, već je to i jedan poseban trenutak da se osjeti duh i snaga zajedništva, kao i radost koju nosi Božić. Nadamo se da će po-

sjetitelji izaći iz ovog prostora srca punog ljepote i topline koje želimo prenijeti i zahvaliti se svim posjetiteljima, svim ljudima koji podržavaju ovakve kulturne inicijative.«

Manifestacija *Božić u Surčinu* počela je prije četiri godine uz financijsku podršku Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

»Božićna izložba kreativne sekcije bila je naša prva velika aktivnost 2016. godine. Žene su se okupljale do osnivanja sekcije i odlučile napraviti izložbu s božićnom temom. Ovaj kulturni događaj važan je za zajedništvo svih članova udruge. To je jedan od načina okupljanja svih nas. Ovi su božićni radovi prigodan dar za Božić ili ukras za dom. Kroz ovu izložbu pružamo i financijsku podršku članicama kreativne sekcije. Važno nam je pokazati što radimo našoj zajednici, a tako i drugima i okupiti ih što više«, izjavila je predsjednica surčinske udruge **Katica Naglić**.

Kroz Božićnu izložbu prikazano je zajedništvo više sekcija koje djeluju u surčinskoj udruzi. Izložba je propraćena prigodnim programom koji su priredili tamburaška sekcija izvedbom božićnih pjesama te čitanjem poezije članova literarne sekcije.

»Otvaranje Božićne izložbe ne može proći bez pisane riječi, odnosno poezije. Izložba je ove godine drugačija, toplija, čini mi se u skladu s vremenom u kojem živimo i u skladu s ovom godinom koja je bila prilično turbulentna. Nadamo se da će kreativna i literarna sekcija naše udruge imati puno više suradnji i zajedničkih događaja sljedeće godine. Osobno smatram da je i literarnost i književnost na neki način i kreativnost, a ne samo izučavanje«, kazala je voditeljica literarne sekcije **Marija Brzić**.

Izložbu je otvorio surčinski župnik preč. **Marko Kljajić**. Božićna izložba bit će otvorena do 12. siječnja. Prodajnog je karaktera, a dio prihoda od prodaje radova bit će uplaćen u humanitarne svrhe.

S. D.

S radošću Vas pozivamo na

BOŽIĆNI KONCERT

TIHA NOĆ U NAZORU

Nedjelja, 22.12.2024. u 20 sati
Velika dvorana Hrvatskog doma

IZLOŽBA KOLAČA BOŽIĆNJAKA
prije koncerta u 19 sati

Betlem

Na drugu nedjelju došašća (8. XII. 2024.) organizirana je izložba božićnih jaslca u župi sv. Lovro u Sonti. Vjernici **Miloš Miloš** i **Ana Mihaljev** drugi put uređuju izložbu kojoj se rado odazivaju sončanski vjernici donoseći prilike (svete slike), molitvenike (svete knjige), krunice (patrice), kipove svetaca i betlehemske jaslce (*betleme*).

Betlemi se stavljaju na badnjak ispod božićnog drvca (*kriškringla*) i tu ostaju do Tri kralja.

Tko nije imao *betlem*, dočaran je stavljanjem kipića Svete Obitelji, figura ovaca, magarca, kerova i pastira.

Do prije pedesetak godina *betleme* su djeca nosila po selu od kuće do kuće cijelim došašćem. Skupilo bi se društvo od nekoliko djevojčica i dječaka od 8-9 godina i više. Dvije djevojčice obučene kao anđeli nosile su *betlem*. Mogao je biti od bilo kojeg materijala u ovisnosti od kreativnih sposobnosti. Na fotografiji vidimo da je ovaj *betlem* vrlo maštovito urađen od kore drveta. U *betlemu* je morao biti novorođeni Isus, njegova Majka Marija i otac Josip. Stoje na slamici. Na ovoj fotografiji vidimo anđela na povišenom mjestu. On trubom objavljuje rođenje Božjeg sina. Djeca su dodavala i zvijezdu repaticu, tri kralja, životinje iz svoga okruženja jer npr. u moje vrijeme djetinjstva nismo imali prilike nigdje vidjeti, a rijetko i na slikama, egzotične životinje kojih je bilo kod rođenja Isusa. Od životinja se nije stavljaio konj jer su po predanjima rimski vojnici na konjima progonili Svetu Obitelj te je konj tretiran kao izdajnička životinja.

Iza anđela su išle pastirice, djevojčice u svakodnevnoj narodnoj nošnji s prevrnutim kožusima da se dočara odjeća pastirica. Poslije njih nastupaju pastiri, također u svagdanjoj narodnoj nošnji, također s prevrnutim kožu-

sima. Na glavi imaju šubare, a u rukama dugački štap s gornjim zadebljalim dijelom koji se u Sonti zove *čula*. Pastiri čuvaju *betlem* i *betlemaše* od razuzdanih osoba, a i uličnih pasa.

Betlem kreće po selu čim padne prvi mrak. Sokacima idu u koloni po dvojce i stanu ispred prozora, zvone zvoncima i viču: »Snašo, triba *betlem*?«. Odgovor je obično potvrđan: »Triba, triba, ajte samo dice, kerove smo na-trag svezali«. Osokoljeni *betlemaši* ulaze u sobu (obično je to bila *kujna* u kojoj su se obavljale sve životne aktivnosti).

Pastiri padnu na koljena i onda se ispruže potrbuške na zemlju koliko su dugački. Glave stave na prekrizne ruke ispod čela i gledaju u pod. Oni jedva razumljivo mumljaju »Tik-teri, šuš-mak, tik-teri, šuš-mak« (nitko do danas nije protumačio ove riječi), dok anđeli i pastirice stojeći ispred *betlema* postavljenog na *astal*, pjevaju božićne pjesme. Na kraju započnu pjesmu *Pastiri, dište se*. U taj čas pastiri hitro poskoče. Desnom nogom i *čulom* lupe o pod, pa se pridruže pjesmi anđela i pastirica.

Ukućani prilaze *betlemu*, prvo djeca oduševljena cijelim igrokazom, pa onda ostali, a na kraju najstarija ženska osoba (mati, majka ili baka) gledaju maloga Isusa, poljube *betlem* i prekriže se. Mati nosi u krilu orahe, suhe šljive, jabuke, naranče i dariva *betlemaše*. Rijetko se davao novac jer ga nije bilo u izobilju. Pastiri udare štapovima o pod, zazvone zvoncima, zahvale na darovima i izlaze iz kuće uz obećanje da će i na godinu opet doći.

Tako je bilo prije, a sada da ne zaboravimo što je *betlemska* štalica, jaslce i Božić i izložba dođe za svaku pohvalu.

Ruža Silađev

WINTER WONDERLAND

MONOŠTORSKI BOŽIĆNI MARKET

22. 12. 2024.
OD 16:00

HRANA, PIĆE, RUKOTVORINE,
UKRASI...

 GLAVNA ULICA,
OD KUĆE ČASNIH SESTARA DO CRKVE

PRIJAVE IZLAGAČA DO 16. 12.
PUTEM SMS-A NA BROJ
0638938128

U susret Božiću

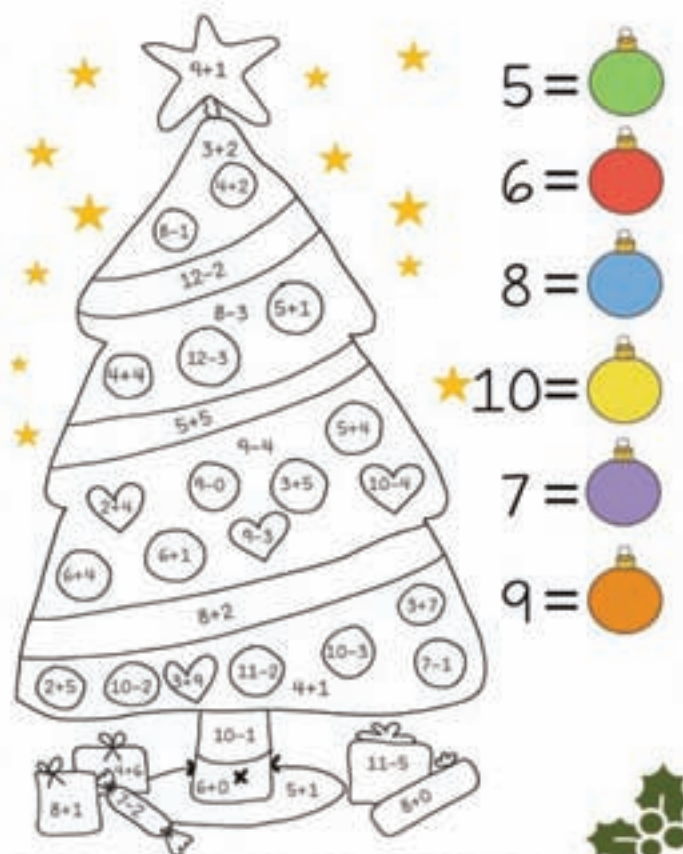
Znam da ste ovaj period već dugo čekali. Od ponedjeljka, 23. prosinca, počinje dugoočekivani zimski odmor. Nadam se da ste sve ove dane odmora već dobro isplanirali.

Božić je posebno vrijeme kroz godinu, koje nas veseli, osobito jer možemo biti više s bližnjima. Jeste li razmi-

šljali kako ćete razveseliti roditelje, baku, djeda, majku i didu ili nekoga od prijatelja? Možete za njih izraditi unikatne čestitke i uz neki slatkiš to im darovati.

Svakako nemojte zaboraviti u svojoj ovoj pripremi pripremiti nešto i za malog Isusa, jer ipak na ovoj »rođendanskoj zabavi« on je glavni lik.

Po zadanim brojevima oboji, te potom izreži jaslice. Možeš ih prelijepiti selotejpom i time ukrasiti svoju sobu.

Traže se vozači C i E kategorije s hrvatskim ili mađarskim putnim ispravama za posao u Njemačkoj u okolini Stuttgarta i Ludwigsburga.
Tel.: + 4917621561026 ili 064/1826160.

Hrvatska obitelj iz Zagreba koja živi u Segedinu (Mađarska) traži ženu za čuvanje osmomjesečnog djeteta i pomoć u kućanstvu na duže razdoblje. Plaćanje 800 eura. Stan i hrana osigurani, slobodni dani i ostalo po dogovoru. Kontakt telefon: Mirko, 0036-30-288-93-33.

Izdajem višenamjenski poslovni prostor u BiH, RS Srpska, Istočno Sarajevo u centralnoj gradskoj »A« zoni na šetnici Dr. M. Lazića, veličine 100 m² + 35m², idealan za predstavništvo kompanija, organizacija ureda ili automatskih kazina iz Srbije, Hrvatske, Mađarske. Kontakt email: lindov@yahoo.com ili viber: +964-781-891-68-75.

Tražim simpatičnu i lijepu Hrvaticu za međusobno učenje hrvatskog i mađarskog jezika. Ja sam »mlad« umirovljenik, po nacionalnosti Mađar. Tel.: 061/6566-577.

Potreban konobar ili konobarica za rad u sezoni na Pelješcu. Osigurana je hrana, smještaj, plaća je po dogovoru. Kontakt osoba Jasmina Kušić +385-99-5977155.

SOMBOR - Prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025-5449220; 064-2808432.

Potrebne njegovateljice s europskim papirima za njemačku agenciju. Prijava na zdravstveno osiguranje dok radite. Ne plaćate proviziju. Plaće su za slabije znanje njemačkog jezika od 1.500 eura, a za bolje od 1.800 pa navise.

Ja sam uz vas 24 sata dok ste na šteli. Sva pitanja i prijave možete poslati putem WhatsAppa ili Vibera. +381-63-708-05-60. Budite i vi dio našeg tima. Jovanka

Prodajem poljoprivredno zemljište, parcele broj 33565/1 i 33564 k.o. Donji Grad, za 8.500 eura/jutro. Kontakt 064/3758889.

Izdajem u najam poslovni prostor – 320 m², uži centar – Apatin – Ulica svetog Save 25. Pogodno za auto salon ili trgovinu. Ukupna površina s dvorišnim dijelom – 700 m²
Tel: 063/738-97-85

Prodajem kuću u Mišićevu – stambeni dio 130 m², plac 2800 m², u ekonomskom dijelu ima štala, svinjac i krupara, čardak, košarnik, dvije garaže. Informacije na telefon: 064/3007614.

Prodajem nepokretnost površine 4.516 m² u Rudanovcu u okviru Nacionalnog parka »Plitvička jezera«, po cijeni od 165.829,00 eura. Informacije na telefon 063/888 71 34.

Prodajem mrežice za mlade voćke 270 komada, veličine 56 cm x 20 cm. Cijena 30 din/kom. Telefon: 064/9738601.

Prodajem plišanu otunku, strigansku maramu, tkane ponjave i pregače. Informacije na telefon 062/1789106.

»Otvorena vrata za HPV cijepljenje«

Zavod za javno zdravlje i Dom zdravlja Subotice u periodu od 17. do 27. prosinca zajednički organiziraju akciju »Otvorena vrata za HPV cijepljenje« kako bi među mladom populacijom, ali i roditeljima djece popularizirali cjepivo koje sprječava određene vrste onkoloških oboljenja, prenosi subotički portal subotica.info.

»Cijepljenje nije obavezno, ali je visoko preporučeno. Od strane Svjetske zdravstvene organizacije je ocijenjeno kao visoko efikasno i jedno od najsigurnijih cjepiva na svijetu i za dječake i za djevojčice. Ovom akcijom želimo smanjiti crnu statistiku kojoj naša zemlja pripada. Trenutno se nalazimo na visokom trećem mjestu europske rang-liste obolijevanja i umiranja od onkogenih bolesti, a prvenstveno karcinoma grlića maternice kod žena«, objasnila je spec. dr. Josipa Krajniger, koordinatorica pedijatrije u Domu zdravlja.

Subotički stručnjaci ističu da je kod nas obuhvaćeno i 10 generacija mladih, odnosno cjepivo je dostupno djeci i mladima od devet do 19 godina.

Akcija »Otvorena vrata za HPV cijepljenje« traje od 17. do 27. prosinca u prostorijama Školskog dispanzera, svakog radnog dana u vremenu od 7.30 do 17 sati. Uputa nije potrebna, niti zakazivanje, ali za djecu od devet do 14 godina potrebna je suglasnost roditelja, ili staratelja, što je formular koji će popuniti u dispanzeru. Za starije od 14 godina nije potrebna suglasnost roditelja.

Srbija, a posebno Sjevernobački okrug sa Suboticom kao središtem, ima veoma lošu statistiku kada je riječ o malignim bolestima, posebno raku grlića maternice koji izaziva humani papiloma virus (HPV), prenosi portal subotica.info.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi koji

VAŽI DO 23. 12. 2024.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima možete objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priložen kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*. Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik*, u trajanju od deset minuta, emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine.

Emisija *Izravno* – rezime najvažnijih događaja u hrvatskoj zajednici tijekom tjedna – na programu je nedjeljom u 16, a *Svjetonik* – o političkim i kulturnim događanjima u zajednici – nedjeljom od 16.30 sati. Obje emisije traju pola sata.

Polusatne radijske emisije s raznovrsnim temama iz hrvatske zajednice, na Trećem programu Radija Novi Sad emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKD-a *Vladimir Nazor* iz Stanišića emitira se na valovima Radio *Fortuna*, na frekvenciji 106,6 Mhz, subotom od 16 do 17 sati.

Vijesti ove produkcije, u tekstualnom obliku, mogu se pročitati na internetskom izdanju Novog Radio Sombora.

HRT

Emisije programa za Hrvate izvan RH emitiraju se ponedjeljkom, utorkom, srijedom i četvrtkom na Drugom programu HTV-a poslije 18 sati i to prema sljedećem rasporedu:

- ponedjeljak u 18 sati i 20 minuta – dokumentarni film o Hrvatima izvan RH
- utorak u 18 sati i 20 minuta – *Glas domovine*
- srijeda u 18 sati i 20 minuta – *Pogled preko granice* – Hrvati u BiH
- četvrtak u 18 sati i 10 minuta – *Globalna Hrvatska*

Emisije se repriziraju ponedjeljkom i srijedom (dokumentarni filmovi o Hrvatima izvan RH i *Pogled preko granice*) na HTV 4 od 20 sati i 30 minuta, a *Globalna Hrvatska* reprizira se na HTV 4 subotom u 17 sati i 10 minuta. Na satelitskom HRT Int. sve spomenute emisije prikazuju se u skladu s vremenskim zonama, a mogu se pogledati i na multimedijskoj platformi HRTi te na internetskom portalu *Glas Hrvatske*.

VINKOVAČKA TELEVIZIJA

Televizijska emisija *Hrvatska rič iz Vojvodine* u trajanju od 45 minuta, emitira se petkom od 21 sat i 45 minuta. Emisiju realizira redakcija NIU *Hrvatska riječ*.

Praznična dekoracija

Priča o vojniku

Ne tako davno, prije samo tjedan dana, žalila sam se na gužve na granicama i tvrdila kako će morati proći dosta vremena da se odvažim putovati negdje u ovo doba godine. A evo, već u ovom broju želim podijeliti svoje oduševljenje *Adventom u Osijeku*. Divno je okićen cijeli grad, tvrđa posebno, ljudi su divni, langoši ukusniji nego igdje, kuhano vino predivno miriše i sve vas čini sretnima jer ste dio ove čarolije. Nismo imali gužve na granici, niti beskrajna čekanja za kuhano vino i poslastice, niti je bilo prazno. Naprotiv, sve je bilo taman, kao u adventskoj bajci.

No, u ovom tjednu ideja mi nije pričati priču kroz destinaciju, nego kroz jedan ukras kojem moja mama pridaje posebnu pažnju, a moglo bi se reći i ja uz nju. Današnja priča je o olovnom vojniku.

Simbol božićnih dekoracija

Olovni vojnik jedan je od najprepoznatljivijih detalja novogodišnjih i božićnih dekoracija širom svijeta. Sa svojom raskošnom uniformom, plavetnilom i sjajem često je postavljen na vrh bora, na stolu ili u vitrinama, evocirajući slike prazničnog duha i bajkovitih priča. Iako danas predstavlja standardni ukras, njegova popularnost nije uvijek bila očigledna. Ovaj ukras ima bogatu povijest, povezanu s Njemačkom i bajkom koja je postala klasik božićnih tradicija.

Olovni vojnik potječe iz Njemačke, krajem 18. i početkom 19. stoljeća, kada su se izrađivale drvene figurice, među kojima su bili i vojnici. Njemački majstori proizvodili su ove figure kao igračke, a najpoznatiji je olovni vojnik, poznat i kao *nusknacker* ili *nutcracker*, jer je prvobitno bio dizajniran da služi kao alat za ljuštenje oraha.

Međutim, pravi preokret u njegovoj popularnosti nastao je zahvaljujući **E. T. A. Hoffmannu**, njemačkom piscu koji je 1816. godine objavio bajku *Olovni vojnik i balerina* (*The Nutcracker and the Mouse King*). Priča o olovnom vojniku postala je instant hit i dio njemačkog kulturnog naslijeđa, što je dodatno učvrstilo ovaj lik u božićnim tradicijama.

Bajka koja traje

Olovni vojnik iz Hoffmannove priče postao je simbol hrabrosti i odanosti, ali i tuge i borbe. U priči, olovni vojnik, iako sa samo jednom nogom, bori se protiv zle miševe kraljice kako bi spasio djevojčicu Mariju. Priča

je kroz generacije postala temelj popularnosti ovog lika u svijetu prazničnih dekoracija.

Olovni vojnik postao je centralni dio božićnih dekoracija zahvaljujući baletu *Olovni vojnik* **Pjotra Iljiča Čajkovskog**, premijerno izvedenom 1892. godine. Ovaj balet donosi glazbu i priču koja je učvrstila olovnog vojnika kao simbol prazničnog duha. Figurice olovnog vojnika počele su se proizvoditi u različitim oblicima i materijalima, postajući nezostavan dio božićnih ukrasa.

U Sjedinjenim Američkim Državama olovni vojnik postao je popularan tijekom 20. stoljeća, a trgovine su ga počele prodavati kao božićni ukras. U Europi, naročito u Njemačkoj, olovni vojnik postao je simbol božićnih sajмова i dekoracija, često ručno obojen i ukrašen.

Ukras s poviješću

Danas, olovni vojnik je jedan od najpoznatijih i najvoljenijih božićnih ukrasa. Može se naći u različitim oblicima – od minijaturnih ukrasa za bor do velikih statua koje krase trgovine i izloge. U mnogim domovima olovni vojnik postavlja ton za prazničnu atmosferu, postajući simbol stabilnosti, hrabrosti i nostalgije za jednostavnijim vremenima.

Iako je prošao dug put od svojih početaka kao igračka do današnjeg statusa, olovni vojnik ostaje vjeran svojoj simbolici – figuri koja odražava vrijednosti hrabrosti, odanosti i borbe. U današnjem svijetu, prepunom stresa i briga, olovni vojnik nas podsjeća na snagu koju nudi tradicija i simbolika prazničnog vremena. Njegov sjaj na novogodišnjim drvcima, u rukama djece koja ga drže s oduševljenjem ili na polici ukrasne vitrine, podsjeća nas na ljubav, radost i ljepotu trenutaka provedenih s obitelji.

Kao simbol snage, izdržljivosti i ljubavi, olovni vojnik je i danas jedan od najljepših detalja svakog novogodišnjeg slavlja. I baš on i ja želimo svima sretne praznike i u njima puno ljubavi, radosti i ljepota.

Gorana Koporan

Bez pobjednika u derbi susretu *Hajduka* i *Rijeke*

Remi na Poljudu

Posljednji ovosezonski derbi susret 1. HNL-a odigrali su u nedjelju navečer u Splitu prvoplasirana *Rijeka* i drugoplasirani *Hajduk*. Vodeće momčadi hrvatskog prvenstva imali su jednak broj osvojenih bodova, (Riječani imaju bolju gol razliku), do ovog tzv. jadranskog derbi susreta, a tako je ostalo i nakon remija na Poljudu (2:2).

Borbeni remi

Uspoređujući prijašnje susrete *Hajduka* i *Dinama*, ovaj derbi je bio izuzetno efikasan i nadasve borben. Postignuta su četiri gola, dva s obje strane, igralo se žustro a sudac **Erceg** podijelio je sedam žutih kartona (*Hajduk* 2 – *Rijeka* 5). *Bili* su povelili fantastičnim dalekometnim pogotkom **Kalika**, a ovoga puta *žuti* (zamjenska, gostujuća boja majica *Rijeke*) su izjednačili nakon katastrofalne pogreške prilikom igranja nogom *Hajdukovog* vratara **Lučića**. Ipak, momčad **Gennara Gattusa** uspjela se oporaviti od ovoga šoka i još jednom povesti nakon lijepe akcije **Livaje** i **Krovinovića** koju je za vodstvo od 2:1 materijalizirao svojim drugim golom Anthony Kalik. Radost domaćih navijača trajala je samo tijekom poluvremena, jer je na samom početku drugog dijela **Selahi** iskoristio neopreznost gotovo cijele obrane *Hajduka* i s(p)retno pospremio loptu u mrežu nemoćnog **Lučića**. I tu se završila cijela golgeterska priča, a ostatak od punog sata igre (zbog pirotehnika i ozljede gostujućeg vratara **Zlomislića** susret je produljen za cijelih 12 minuta) protekao je u »muškoj« i beskompromisnoj igri na obje strane. Istina, gosti su branili rezultat (i uspjeli) pritom ne štedeći protivnika što je u konačnici rezultiralo i većim brojem javnih opome-

na. Konačno, ovaj jadranski derbi će ostati upamćen i po službenom prvoligaškom debiju **Domagoja Ivana Marića**, mladog, 18-godišnjeg vratara *Rijeke* koji je silom prilika ušao u igru u 84. minuti. *Hajduk* može žaliti za propuštenom prilikom da *Rijeci* nanese prvi ovosezonski poraz i osvoji velika tri boda, a isto tako mora biti zadovoljan jer su u pojedinim dijelovima susreta gosti bili opasniji i imali konkretnije prilike. Čini se kako je, ipak, podjela bodova realan ishod ovog susreta.

Dinamo u krizi

Za razliku od Lige prvaka gdje se Zagrepčani još uvijek nalaze u »zoni 24« (upravo na toj posljednjoj dobitnoj poziciji) među momčadima koje će izboriti nastavak natjecanja, na domaćim travnjacima 1. HNL-a im već dulje vrijeme ne cvjetaju ruže. Dapače, čini se kako su im posve uvenule jer je *Dinamo* posljednji puta slavio pobjedu još davnog 1. studenoga u 12. kolu (na gostovanju kod *Šibenika* 4:0). Od tada (mjesec i pol i pet ligaških susreta) *modri* imaju bilancu od 3 remija i 2 poraza, a *Rijeka* i *Hajduk* im bježe sedam bodova. Pred *Dinamom* su još teška dva euro susreta u siječnju (*Arsenal* u Londonu i *Milan* u Zagrebu), a u subotu imaju uvijek neugodni *Varaždin* na svom travnjaku u Maksimiru. Trener **Nenad Bjelica**, unatoč katastrofalnim domaćim i vrlo solidnim inozemnim rezultatima, i dalje uživa veliku podršku klupskih čelnika, a rasplet njegove sudbine možemo očekivati nakon siječanjskih LP susreta. Igranje na dvije fronte ostavilo je traga, kako na liječničkom biltenu (ozljede nekoliko standardnih prvotimaca) tako i na raspoloženju i tjelesnoj spremnosti ostatka momčadi. Očevidno je kako nešto nedostaje, a hoće li to biti nadoknađeno, vidjet ćemo na proljeće.

D. P.

Foto: HINA/ Mario STRMOTIĆ

Sportska suradnja manjina

Izslanstvo Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini i Nogometne reprezentacije Hrvata u Srbiji nazočilo je u ponedjeljak, 16. prosinca, na poziv Sportsko-rekreativnog društva Srba u Hrvatskoj, na dodjeli nagrade za doprinos razvoju sportske kulture i društvene tolerancije **Vladimir Beara**. Ovogodišnji dobitnik nagrade je poznati rukometni trener **Nenad Šošarić**.

Član stručnog stožera reprezentacije Hrvata u Srbiji **Ivan Budinčević** obratio se ovom prigodom okupljenima na dodjeli.

»Sve vas srdačno pozdravljam u ime reprezentacije Hrvata u Srbiji, izbornika **Petra Kuntića** te izbornika

Davora Lukača i **Bojana Ušumovića**. *Europeada*, u organizaciji FUEN, održana u Danskoj i Njemačkoj je iza nas, i naša reprezentacija prvi put nije sudjelovala na tom turniru iz jednog tehničkog razloga, a to je nedostatak novca. To nas nije pokolebalo u našim planovima i ambicijama za budućnost. Uz čestitke za novu godinu, želim vam zaželjeti dvije najvažnije stvari, a to su dobro zdravlje i mir u duši. Želim također da nastavimo suradnju s nogometnom reprezentacijom Srba u Hrvatskoj, da i iduće godine u fair playu odigramo utakmicu koju mi zovemo 'vječni derbi'. Zahvaljujem Sportsko-rekreativnom društvu Srba u Hrvatskoj na pozivu i čestitam laureatu, g. Šošariću«, rekao je Budinčević.

Na svečanosti su nazočili i predsjednik Mladeži DSHV-a **Marin Piuković** te član Vijeća **Darko Baštovanović**.

POGLED S TRIBINA

Pripreme za SP

Idućeg tjedna, točnije dan nakon Božića, Hrvatska muška rukometna reprezentacija započinje pripreme za predstojeće Svjetsko prvenstvo kojemu će jedan od domaćina biti i Hrvatska. Izbornik **Dagur Sigurdsson** nedavno je objavio popis igrača na koje računa i koji bi se trebali naći na prvom reprezentativnom okupljanju u Zagrebu. A evo i tko je na njemu: **Kuzmanović, Mandić, Pešić i Špičić** (vratari), **David Mandić, Jelinić** (lijeva krila), **Šošarić, Glavaš** (desna krila), **Načinović, Grahovac, Špičić, Šušnja i Šimić** (pivoti), **Srna, Lučin, Moslavac, Mamić, Češko i Gavrić** (lijevi vanjski), **Duvnjak, Cindrić, Pavlović i Vistorop** (središnji), **Martinović, Maršić i Klarica** (desni vanjski).

Prvi test susret Hrvatska će igrati već 29. prosinca protiv Italije i to bi mogao biti svojevrsni prvi filter za igračka očekivanja hrvatskog izbornika rođenog na Islandu. Ima tu svojevrsnih iznenađenja u pogledu nekih igrača kojima Sigurdsson ne vjeruje (**Karačić, Jaganjac** i dr.), ali i onih kojima bezrezervno vjeruje (Duvnjak, Cindrić, Pešić i dr.) i na njima bi mogao graditi svoju momčad za SP. Nakon novogodišnjeg slavlja momčad će se ponovno okupiti na završni dio priprema, a posljednji trening ispit bit će 8. siječnja protiv Makedonije. Jer iza toga više nema »popusta«, jer će nekadašnji *kauboji* prvi nastup na Svjetskom prvenstvu imati 15. siječnja protiv Bahreina. Podsjetimo, jedan od domaćina Hrvatske nalazi se u skupini H i u prvom dijelu natjecanja igrat će još i protiv Argentine i Egipta. U drugi krug prolaze tri najbolje plasirane ekipe.

D. P.

Umotvorine

- * Nema pobjeda i poraza, postoje samo promjene.
- * Sve što ne mijenjaš, to biraš.
- * Plemenit čovjek nije oruđe drugih ljudi.

Vicevi, šale...

- Je l' onaj tvoj kolega ima bagremov med?
- Ima.
- Pošto je? I sigurno je bagremov?
- Da, da, ima košnicu gdje pčele, prije no što slete na cvijet, urade selfi i ako nije bagrem, ne mogu ući.
- Ljubavi, sjećaš se kako smo bili sretni prije tri godine?
- Ali mi smo tek dvije godine zajedno.
- Pa to ti i pričam.

Aforizmi

- * Ne može se cijelog života ležati i drijemati, a gladan ne biti.
  - * Nije lako jarca uhvatiti za bradu ni ovna za rogo-ve, a još je teže čovjeka za riječ.
  - * Bačvi punoj vina tijesno je u vlastitom obruču, a onom što ga prazni u vlastitoj koži.
- Aforizmi Stjepana Volarića*

Vremeplov – iz naše arhive

Dan izbora I. saziva HNV-a, 2014.

Didine pripovitke (iz knjiga Balinta Vujkova)

Zatrčo se u vračanju

Svi znate da kod nas Bunjevaca narodni običaja ima i na pri-tek, a za svaki gôd ponajviše. Tako se od običaja zna šta mora bit za večeru na Badnje večje i kojim redom se šta troši. I tu je običaja toliko da red nije jednak ni u svim bunjevačkim selima. Gra čorbe mora bit svagdi, a iza nje na jednom mistu dođe sa sirom nasuvo i riba, pa skuvane suve šljive, na drugom mistu ima pupačke, na trećem čikmaka. Ima i gatanja i vračanja kako u kojem selu, al ko što je običaj da za to večje mora biti gra čorbe u svakoj kući, tako je valjda svudan običaj i to da prija večere svaki razbije po jedan or, i kaki je or tako će bit u kući zdravlje i godina.

Starovinski ljudi su virovali u to, pa jedan domaćin izabere or koji je naoko bio lip, jedar. Svi oko astala uzeli po or pa bi dica da prva rascipe svoje, al starešina kuće ne da. On će prvi gatat i vračat. Ko veli: njegov or je cigurno zdrav, pa nek s takim orom bude vračka za cilu kuću.

Uzo nož, počo rastavljat lupinju i kaže:

– Daj, Bože, da nam je ova godina tako zdrava i beričetna kako je zdrav ovaj or!

Rič kaže, or rascipio, a kad ga je pogledo imo je šta vidit: or sav truo i plisniv!

Siroma domaćina se prvo zblenio ko da je zanimio, pa još kad je vidio kako su dica rascipila sve do jednog zdrave orase, on poviko ko da kola odu ispidr njegov:

– Bože, Bože, ta ne slušaš ti valjda na jednu ovaku matoru ludu ko što sam ja?! Bolje pogledaj na ovu dicu, jel je moje vrime i tako već prošlo, pa danas jesam sutra nisam, a oni rastu pa će temelji i tako ostat na njima.

Pričala Ilka Manjok
Hrvatske narodne pripovijetke, 1957.

Rič po rič

Piše: Željko Šeremešić

Produva

Koda zidovi imu uše. Sam vrag zna otkale j faš Joza čo da j Marin došo al je čo. Dok smo još ručali banio Tuna, najmlađe dte iz faš Jozine kuće. Još s vrati divani da j njegov stari čo da j Marin doša pa poručiva da dođemo »na jednu«. Silom sam ga pozno. U kuće im se poslidnji rodio i njegovi mu se i nisu nadali. Na kraj ispalo ko uvik, dice nikad dosta. Nisam ga vidio odavno a on dotle naraso, za ženidbu skoro. Fašovo »na jednu« to j ono da dođemo na divan pa fala Bogu i da koju popijemo. Doktor je reko da mož sam koju i ja se tog držim. Kad baš moram ja sam prvu i poslidnju. Vidim Marin se ne buni pa ondak nemam ni ja šta reć. Potli užine Marin upalio limuzinu pa pravo kod faš Joze. Dočekali nas ko uvik, gospocki, kako se faš i dočekiva. Kako smo sili sva dica iz kuće poredala se okolo. Šta ću reć, kasam bio dte i onda j tako bilo. Kad dođu dadini pajt ako smo kod kuće i mi dica bi se probali poredat okolo pa slušat kako se divanu. Kad divan ni bio za dicu onda b dada reko da se idemo sigrat jel da nađemo kaka pametnija posla. Raskomotili se. Dok toči faš Joza će: »Faše, Marne pripravo sam štagod za vas«. Natočio pa krenio donet. Nosi, čeljadi nosi suvu štku. Mandu cigurno od najmanje kake tri kile. Rasklaplje britvu. Britva oštra, siče mandu na komatiće a mi se oblizivamo. Pitam ga: »Otkale ti sade ovaka manda faše? Već nikoliko godina štuke skoro ni za lik. Ritko se ovajdu oni što idu stalno pecat i što baš znu pecat. Kako čujem niki dan su počeli vatat štuke al ova manda se cigurno ni mogla niki dan uvatit pa još i osušit«. Faš objašnjava: »Faše ovo j manda što j na produvu uvatio brat Mikin zet prošle zime. Za živo čudo, za nepovirovat, navato j fain štuka pa i mene pešest spalo u tal. Ovu sam čuvo za posebne goste. Ništa bolje ne ide nuz vino pa još s tobom i Marinem. I ti lapiš faše, vidim zaboravio si da sam ti spominjo da sam ondak dobio pešest štuca«. Steškalo mi se, sićanje došlo: »E moj faše sićas se kasmu ono kadgod davno išli pecat na produvu? Najviše u Stari Dunav i Halasicu. Ponesemo slanine i kobasice pa dok pecamo na obale zapaljimo vatru pa se grijemo al i slaninu i kobasicu natakemo na ražanj. Kruva ispržimo pa š njim vatamo mast što kaplje. Luka i krompira bacimo u žar«. Odjedanput graja. Dica viču: »Šta j to produva? Kako j to pecat na produvu?«. Faš Joza koda j naraso. Svaj važan će: »Mir dico, mir. Na produvu se išlo pecat zimi, kase voda oko sela i u šume zaledi. Kase po ledu može odat, šklijat i sonat. Led se prosiče sikirom i napravi rupa u ledu da možeš doć do vode. E ta rupa se zove produva. U nju se baci posebno napravita udica za pecat na produvu. Peca se na živu ribicu što u to doba i ni lako nać. Napraviš onoliko produva koliko imaš udica. Pobacaš udice, glediš u plovke i čekaš kaće zagnurit. I kako j faš Marin mal prija reko ritko kad je tako slatko ručat jel užinat neg dok pecaš na produvu. Al prosicale su se produve i kaj bio debeli led, pa kad još na njeg spadme snig i to tako drži i po misec i više dana. Spašavala se riba, pravile se produve da riba ima di doć dijat, da se ne poguši«. Jedno dte viče: »Pa to onda jedanput na produvu vataš štuke a onda drugi put praviš produve da spašavaš ribu«. Študiram, drago mi da još ima dice što slušu ka se divani i razumu šta se divani.

U NEKOLIKO SLIKA

Izložba božićnih jaslca u Sonti

Naprstke

Ovaj broj tjednika u vašim domovima bit će nekoliko dana prije Božića, pa vam u rubrici *KuHaR* donosimo jedan specifičan i zanimljiv recept. Recept je iz Surčina, a priprema se samo za Badnju večer. Naprstke su slatko tijesto, koje se vadi naprstkom, pa mu otuda i ime. Pripremale su ga **Nada Kolečan** i **Marica Dokmanović**.

Kako kažu, najvjerojatnije je taj recept donijet iz Like i prenošenjem na mlađe sačuvao se do danas. Naprstke su se pripremale za posnu večeru za Badnju večer i služile uz kompot, med i orahe.

Sastojci:

350 g brašna
2 dl mlake vode
sol
šećer
mljeveni orasi

Priprema:

U brašno dodati vodu, malo soli i zamijesiti. Razvalja se i naprstkom se vade kuglice. Te kuglice se redaju u pleh i stave se u pećnicu tek toliko da dobiju blago žućkastu boju. Prohlađene se stavljaju u kipuću vodu. Pustiti ih pet minuta da vriju i još 15 minuta ostaviti u toj vodi da dobro upiju tekućinu kako bi omekšale. Poslije toga se procijede, pošećere i kada se šećer otopi dodaje se vanilin šećer i mljeveni orasi.

KuHaR tradicijskih jela pripremamo uz potporu Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 1300 dinara

☐ 1 godina = 2600 dinara

* INOZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 75 eura

☐ 1 godina = 150 eura

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____

Ulica i broj: _____

Mjesto i zemlja: _____

Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Preplata na internetsko izdanje tjednika

* Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje

* Inozemstvo: 10 eura godišnje

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: OTPVRS22

VOJVOĐANSKA BANKA

AD MS FIL, SUBOTICA

IBAN: RS35325960160000218862

NIU Hrvatska riječ,

Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:

NIU »Hrvatska riječ«,

Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

Uplatu izvršiti na broj žiro računa
325950060001449230

*Zbog povećanja troškova dostave novina primorani smo povisiti cijenu pretplate.

Hvala na razumijevanju.

RADIO MARIJA

Kršćanski glas u vašoj kući!

FREKVENCJE:

NOVI SAD 90,0 MHz

SUBOTICA 90,7 MHz

SOMBOR 95,7 MHz

NIŠ 102,7 MHz

www.radiomarija.rs

@Radio.Marija.Srbije

@radiomarijasrbije

KONTAKT:

Ured: 024/600-099

Program: 024/600-011

SMS: 063/598-441

Slušajte nas i na aplikacijama:

Radio Marija Srbije
Radio Maria play

ILI-ILI

Priključenje **BESPLATNO**

- + Birate između:
  - 6 meseci po 1 dinar ili
  - 12 meseci sa 50% popusta

Astra
Telekom

011 44 22 009

2025

Срећан Божић и Нова година

Šrićan Božić i Mlado lito

Kellemes karácsonyi ünnepeket és boldog új évet

Šretan Božić i Nova godina

Merry Christmas and Happy New Year

Gyivánovity Dániel

председник Скупштине града
pridsidnik Škupštine varoši
a városi képviselő-testület elnöke
predsjednik Škupštine grada
chairman of the City Assembly

Стеван Бакић

градоначелник
gradonačelnik
polgármester
gradonačelnik
mayor

